

Ang Kapitoan ka Nakalimtang mga Tuig sa Tiro

Jeff Pippenger

2023-08-12

Ang Kapitoan ka Kinalimtan nga mga Tuig sa Tiro

Ang tanang mga propeta nagtumong sa katapusan sa kalibotan.

“Ang matag usa sa karaang mga propeta nagsulti dili kaayo alang sa ilang kaugalingong panahon kondili alang sa ato, aron ang ilang pagpanagna magpabiling epektibo alang kanato. ‘Karon kining tanan nahitabo kanila ingon nga mga panig-ingnan: ug kini gisulat alang sa atong pagpasidaan, nga kang kinsa miabut ang mga kinatumyan sa kalibotan.’ 1 Corinto 10:11. ‘Dili ngadto sa ilang kaugalingon, kondili ngadto kanato, sila nag-alagad niadtong mga butanga, nga karon gipahibalo na kaninyo pinaagi niadtong mga nagwali sa maayong balita kaninyo uban sa Balaang Espiritu nga gipadala gikan sa langit; nga mga butang ang mga manulonda nagtinguha sa pagsusi.’ 1 Pedro 1:12....”

“Ang Biblia nagtigom ug naghiusa sa iyang mga bahandi alang niining katapusang kaliwatan. Ang tanang dagkung mga hitabo ug solemneng mga transaksyon sa kasaysayan sa Daang Tugon nahitabo na, ug nagpadayon sa pagsubli sa ilang kaugalingon, diha sa iglesia niining katapusang mga adlaw.” Selected Messages, book 3, 338, 339.

Ang tanang mga basahon sa Bibliya mosangpot sa kataposan diha sa basahon sa Pinadayag.

“Diha sa Pinadayag ang tanang mga basahon sa Biblia nagtagbo ug natapos.” Mga Buhat sa mga Apostoles, 585.

Ang kataposang mensahe sa pasidaan alang sa mga pumoluyo sa planetang Yuta gihulagway diha sa Pinadayag 18.

Ug sa tapos niini nakita ko ang laing manulonda nga mikanaug gikan sa langit, nga may dakong kagahum; ug ang yuta nalamdagan sa iyang himaya. Ug siya misinggit sa makusog nga tingog, nga nagaingon, Napukan na, napukan na ang dakong Babilonia, ug nahimong puloy-anan sa mga yawa, ug salipdanan sa tanang mahugaw nga espiritu, ug hawla sa tanang mahugaw ug salawayon nga langgam. Kay ang tanang kanasoran nakainom sa vino sa kapungot sa iyang pagpakighilawas, ug ang mga hari sa yuta nakighilawas uban kaniya, ug ang mga magpapatigayon sa yuta nangadato tungod sa kadagaya sa iyang mga kaluho. Pinadayag 18:1–3.

Ang hugpong nga “Dakong Babilonia” nagrepresentar sa Simbahang Romano Katoliko, ug sa kapitulo beinte-tres sa Isaias, ang “Dakong Babilonia” girepresentahan ingon nga Tiro.

Ang palas-anon batok sa Tiro. Panaghilak, kamo nga mga sakayan sa Tarshish; kay kini gilaglag na, aron wala nay balay, wala nay kasudlan: gikan sa yuta sa Chittim kini gipadayag ngadto kanila. Paghilum, kamo nga mga pumoluyo sa pulo; ikaw nga gipadato sa mga magpapatigayon sa Sidon, nga molabang sa dagat. Ug pinaagi sa dagkung katubigan ang binhi sa Sihor, ang ani sa suba, mao ang iyang kita; ug siya nahimong tiyanggihan sa mga nasud.

Kaulaw, O Sidon: kay ang dagat misulti, bisan ang kusog sa dagat, nga nagaingon, Wala ako magbati sa pag-anak, ni magpanganak ug mga anak, ni magpadako ug mga batan-ong lalaki, ni magmatuto ug mga ulay. Sama sa balita mahitungod sa Egipto, mao man nga sila pagasakiton pag-ayo sa balita mahitungod sa Tiro. Tumabok kamo ngadto sa Tarshish; panaghilak, kamo nga mga pumoluyo sa pulo. Mao ba kini ang inyong malipayon nga siyudad, kansang kagikanan sukad pa sa karaang mga adlaw? ang iyang kaugalingong mga tiil magadala kaniya sa halayo aron magpuyo didto ingon nga dumuloong. Kinsa ba ang nagbuot niini batok sa Tiro, ang siyudad nga nagapuronar, kansang mga magpapatigayon mga principe, kansang mga magbabaligya mao ang mga dungganon sa yuta? Ang Ginoo sa mga panon maoy nagtuyo niini, aron hugawan ang garbo sa tanang himaya, ug aron ipaubos sa pagtamay ang tanang mga dungganon sa yuta. Labangi ang imong yuta ingon sa suba, O anak nga babaye sa Tarshish: wala na ang kalig-on. Gituy-od niya ang iyang kamot ibabaw sa dagat, iyang giuyog ang mga gingharian: ang Ginoo naghatag ug sugo batok sa siyudad nga patigayonan, aron laglagon ang mga salipdanan niini. Ug siya miingon, Dili ka na gayud magakalipay, O ikaw nga gidaugdaug nga ulay, anak nga babaye sa Sidon: tindog, tumabok ngadto sa Chittim; didto usab wala kay kapahulayan. Tan-awa ang yuta sa mga Caldeahanon; kining katawhan kaniadto wala pa, hangtud nga ang Asiryano nagtukod niini alang sa mga nagpuyo sa kamingawan: ilang gipatindog ang mga tore niini, ilang gipataas ang mga palasyo niini; ug kini iyang gihimong guba. Panaghilak, kamo nga mga sakayan sa Tarshish: kay ang inyong kalig-on gilaglag na. Ug mahitabo niana nga adlaw, nga ang Tiro hikalimtan sulod sa kapitoan ka tuig, sumala sa mga adlaw sa usa ka hari: human sa katapusan sa kapitoan ka tuig ang Tiro magaawit sama sa usa ka bigaon. Kuhaa ang alpa, libota ang siyudad, ikaw nga bigaon nga hikalimtan; paghimo ug matam-is nga melodiya, pag-awit ug daghang mga alawiton, aron ikaw mahinumduman. Ug mahitabo human sa katapusan sa kapitoan ka tuig, nga ang Ginoo moduaw sa Tiro, ug siya mobalik ngadto sa iyang suhol, ug magapakighilawas uban sa tanang mga gingharian sa kalibotan ibabaw sa nawong sa yuta. Ug ang iyang patigayon ug ang iyang suhol mamahimong kabalaan alang sa Ginoo: kini dili tipigan ni hipuson; kay ang iyang patigayon alang man sa mga nagapuyo sa atubangan sa Ginoo, aron makakaon nga igo, ug alang sa malungtarong bisti. Isaia 23:1-18.

Si Sister White nagsulat: “Ang tanang dagkong mga hitabo ug mabug-at nga mga kalihokan sa kasaysayan sa Daang Tugon nangahitabo na kaniadto, ug nagpadayon sa pag-usab sa ilang kaugalingon sulod sa iglesia niining katapusang mga adlaw.”

Ang Isaia beinte-tres naghisgot sa mga propetikong relasyon sa United Nations, sa Papasiya, sa Tinipong Bansa sa Amerika, ug sa Islam. Aron maila kining mga kamatuoran, ang pipila ka mga simbolo diha sa kapitulo kinahanglan hubaron pinaagi sa Inspirasyon. Sa dihang mahubad na ang mga simbolo, ang han-ay sa mga panghitabo igo na ka tin-aw. Ang mga simbolo sa kapitulo nga kinahanglan hubaron mao ang:

Ang Palas-anon, Tiro, Ang Bigaon, Ang Asiryahanon, Ang yuta sa mga Caldeahanon, Mga Torre ug mga Palasyo, Tarsis, Ang Binhi sa Sihor, Ang Yuta sa Chittim, Sidon, Ang Siyudad sa mga Magpapatigayon, Ang taho gikan sa Egipto ug ang taho gikan sa Tiro, Ang Pagminatay, Usa ka Anak nga Babaye, Kapitoan ka Tuig, Ang mga Adlaw sa Usa ka Hari, Ang Pagkalimot, ug Ang

Paghinumdom

Ang pulong nga “burden” sa bersikulo uno nagtimaan sa usa ka tagna sa kalaglagan batok sa gingharian sa Tiro.

Palas-anon: H4853—Gikan sa H5375; usa ka palas-anon; ilabina usa ka buhis, o (sa abstraktong diwa) ang pagpas-an; sa hulagwayong diwa usa ka pahayag, kasagaran usa ka silot, ilabina pag-awit; sa panghunahuna, tinguha: – palas-anon, dad-on palayo, panagna, X ilang gipahimutang, awit, buhis.

Ang pas-anon mahitungod sa Tiro maoy usa sa daghang mga teksto sa Biblia diin giila ang kataposang paghukom sa Simbahang Romano Katolika. Ang “pas-anon,” sumala sa paggamit ug kahulogan niini, usa ka tagna, ug sa panguna usa ka tagna sa kalaglagan. Adunay napulog usa ka “mga pas-anon” diha sa Isaias, ug walo ka higayon nga gigamit ang pulong aron sa paghulagway sa usa ka lulan nga gidala ibabaw sa mga abaga. Ang napulog usa ka higayon diin ang pulong nga “pas-anon” girepresentar ingon nga tagna sa kalaglagan mao ang Isaias 13:1; 15:1; 17:1; 19:1; 21:1, 11, 13; 22:1; 30:6 ug siyempre ang kapitulo baynte-tres diin atong makita ang pas-anon mahitungod sa Tiro. Angay nga ipatigom ang tanang mga tagna ni Isaias sa kalaglagan aron masusi kung unsang gahuma ang girepresentahan sa kaulahiang mga adlaw. Ang napulog usa ka mga tagna sa kalaglagan lisod hisgutan sa usa lamang ka higayon, busa mohatag ako ug mubo nga kahulogan sa matag tagna sa kalaglagan aron maestablisar ang konteksto alang sa kapitulo baynte-tres.

Sa kapitulo trese, ang tagna sa silot batok sa Babilonia mao ang makabag-ong Babilonia sa katapusan sa kalibotan, nga mao ang bigaon sa Roma nga gihulagway usab sa kapitulo disi-siyete sa basahon sa Pinadayag.

Ug miabot ang usa sa pito ka mga manulonda nga may pito ka panaksan, ug misulti kanako, nga nagaingon, Umari ka dinhi; igapakita ko kanimo ang hukom sa bantugang bigaon nga nagalingkod sa ibabaw sa daghang mga katubigan: Nga kaniya ang mga hari sa yuta nakighilawas, ug ang mga pumoluyo sa yuta nangahubog sa bino sa iyang pakighilawas. Busa gidala niya ako diha sa Espiritu ngadto sa kamingawan: ug nakita ko ang usa ka babaye nga nagalingkod sa ibabaw sa usa ka mapulang mapula nga mapintas nga mananap, nga napuno sa mga ngalan sa pagpasipala, nga may pito ka mga ulo ug napulo ka mga sungay. Ug ang babaye sinul-oban sa purpura ug mapulang mapula, ug gidayandayanan sa bulawan ug mga bililhong bato ug mga mutya, nga may bulawang kupa sa iyang kamot nga puno sa mga dulumtanan ug sa kahugawan sa iyang pakighilawas: Ug sa iyang agtang nahisulat ang usa ka ngalan, TINAGO, ANG DAKONG BABILONIA, ANG INAHAN SA MGA BIGAON UG SA MGA DULUMTANAN SA YUTA. Pinadayag 17:1–5.

Kinahanglan una akong mosimang sa diyutay. Ang katuyoan sa pagtuon sa tagna mahitungod sa Tiro sa katapusan mao ang pagpahiuyon sa matagnaong kasaysayan sa Tinipong Bansa sa kasaysayan sa Iglesia nga Seventh-day Adventist. Ipakita nato nga ang kagamhanan sa Tinipong Bansa mao ang usa ka sungay sa mananap nga sama ug nating karnero sa Pinadayag trese ug nga ang Protestantismo nga migula gikan sa Mangitngit nga mga Katuigan mao ang laing sungay. Ang

sungay sa Protestantismo nahimong Millerite Adventism sa dihang gisalikway sa mga Protestante sa Tinipong Bansa ang mensahe sa unang manulonda. Sa dihang mapahimutang na nato kana, ipakita nato nga ang kasaysayan sa Protestante nga sungay ug ang kasaysayan sa Republikano nga sungay nagadagandungan sa usag usa ug nagbaton ug managsamang matagnaong mga kinaiya. Kay sa pagkatinuod, anaa sila sa mao rang mananap, nga nagrepresentar nga ang duruha ka sungay kapanahonan sa usag usa. Akong ihulagway ang usa ka ehemplo niini nga pagkaparalelo sa mga sungay sa iglesia ug estado sa Tinipong Bansa. Silang duha “makalimot” sa ilang kaugalingong paagi.

Ang Isaias beinte-tres nagtimaan sa matagnaong punto nga ang gahum sa pagkapapa pagahikalimtan sulod sa kapitoan ka tuig, ug niadtong kapitoan ka simbolikong mga tuig ang mga tawo nakalimot sa kapapa ug nganong ang Mangitngit nga mga Kapanahonan gitawag nga Mangitngit nga mga Kapanahonan. Ang motto sa sungay nga Protestante sa dihang mibulag sila gikan sa simbahang Katoliko mao ang Biblia ug ang Biblia lamang. Nakalimot sila nga ang Biblia nagapahibalo kanato kon kinsa gayud ang kapapa. Nakalimot sila sa mensahe nga gitipigan diha sa balaang dokumento nga gitugyan kanila, ug nga ilang giangkong nga sila mao ang mga nag-unang manlalaban sa pagpanalipod niini.

“Ang mga malibog sa ilang pagsabot sa pulong, nga mapakyas sa pagkakita sa kahulogan sa antikristo, sa pagkatinuod mopahiluna sa ilang kaugalingon sa dapig sa antikristo. Wala nay panahon karon alang kanato sa pagpasibo sa kalibotan. Si Daniel nagatindog sa iyang bahin ug sa iyang dapit. Ang mga tagna ni Daniel ug ni Juan kinahanglan sabton. Sila naghubad sa usag usa. Sila nagahatag sa kalibotan ug mga kamatuoran nga ang matag usa kinahanglan makasabut. Kining mga tagnaa kinahanglan mahimong pagpamatuod sa kalibotan. Pinaagi sa ilang katumanan niining ulahing mga adlaw, sila magapatin-aw sa ilang kaugalingon.” Kress Collection, 105.

Sa ingon man, ang Republikang sungay nga nagrepresentar sa gobyerno sa Estados Unidos gikatakda nga magagikan sa katawhan ug alang sa katawhan, apan ang mga lungsoranon sa Estados Unidos nakalimot usab sa balaan nga dokumento nga gitugyan kanila. Kining balaang dokumento mao ang Konstitusyon sa Estados Unidos, ug ang punong baruganan sa gobyerno nga gilaraw aron mahimong alang sa katawhan mao ang pagbulag sa iglesia ug sa estado. Nakalimot sila sa mensahe sa Konstitusyon nga gitugyan kanila, ug nga ilang giila nga ilang gipanalipdan.

“Ug himoa nga mahinumdoman kini, nga kini mao ang pagpangandak sa Roma nga siya dili gayud mausab. Ang mga prinsipyo ni Gregory VII ug Innocent III mao gihapon ang mga prinsipyo sa Iglesiang Romano Katoliko. Ug kon aduna pa lamang siya sa gahum, iyang ipatuman kini uban sa sama ka kusog karon maingon sa nangaging mga siglo. Ang mga Protestante diyutay ra kaayo ang ilang nahibaloan kon unsa ang ilang ginabuhay sa dihang ilang gisugyot nga dawaton ang tabang sa Roma sa buluhaton sa pagpataas sa Domingo. Samtang determinado sila sa pagtuman sa ilang tumong, ang Roma nagtinguha sa pagtukod pag-usab sa iyang gahum, sa pagbawi sa iyang nawala nga pagkalabaw. Kon ang maong prinsipyo matukod na gani sa Estados Unidos nga ang iglesia mahimong mogamit o mokontrolar sa gahum sa estado; nga ang relihiyosong mga pagsaulog mahimong ipatuman pinaagi sa sekular nga mga balaod; sa laktod, nga ang awtoridad sa iglesia ug estado mao ang

magadumala sa konsensiya, nan ang kadaugan sa Roma niining nasora masiguro na.”

“Ang pulong sa Dios naghatag na ug pasidaan bahin sa nagasingabot nga kapeligrohan; kon kini pasagdan lamang, ang kalibotang Protestante makaila ra unya kon unsa gayud ang mga tuyo sa Roma, sa dihang ulahi na kaayo aron makalikay sa lit-ag. Siya hilom nga nagtubo ngadto sa gahum. Ang iyang mga doktrina nagapadangat sa ilang impluwensiya sa mga hawanan sa lehislatura, sa mga iglesia, ug sa mga kasingkasing sa mga tawo. Nagatukod siya ug iyang hatag-as ug mabug-at nga mga tinukod diin, sa tagong mga kahaladman niini, pagausbon ang iyang nangaging mga paglutos. Sa tago ug dili pagdudahan, ginapalig-on niya ang iyang mga kusog aron mapadayon ang iyang kaugalingong mga katuyoan sa dihang moabot na ang panahon sa iyang pag-atake. Ang tanan nga iyang gitinguha mao ang mapahimuslang nga pwestohan, ug kini gihatag na kaniya. Sa dili madugay makita nato ug mabati nato kon unsa ang tuyo sa Romanhong elemento. Bisan kinsa nga motuo ug motuman sa pulong sa Dios tungod niana magaangkon ug kaulawan ug paglutos.” The Great Controversy, 581.

Kon makakaplaganap ka ug bisan unsang diksyonaryo nga gimantala sa wala pa ang 1950, ug tan-awon ang “babang mapula ug kolor” o usa ka lain-laing porma niana nga hugpong sa mga pulong gikan sa Pinadayag disesiete, ang matag usa niadtong mga diksyonaryo sa wala pa ang 1950 nag-ila nga ang Romano Katolikong simbahan mao ang bigaon sa Pinadayag disesiete. Ang Tinipong Bansa sa Amerika, ang mananap nga yutan-on nga may duha ka sungay sa Pinadayag trese, nalimot sa iyang kagahapon, bisan pa kini ang sungay sa Protestantismo o ang sungay sa Republikanoismo. Kining duha ka mga institusyon mitungha gikan sa pagprotesta batok sa relihiyosong pagpanglugos sa kapapahan ug sa politikanhong pagpanglugos sa mga hari nga misuporta kaniya, o sumala sa giingon sa Biblia, ang mga hari nga “nakighilawas” uban kaniya. Sa dili pa nato hisgutan ang Isaias baynte-trés, sa mubo maghatag kita ug kinatibuk-ang pagtan-aw sa laing napulo ka higayon diin giila ni Isaias ang usa ka ‘taga sa kapahamakan,’ kay ang tanang napulog-usa ka mga “palas-anon” mao gayud kana.

Ang Isaias trese mao ang palas-anon batok sa Babilonia sa “ulahing mga adlaw.” Ang Babilonia, bisan tuod gidumala ug giya sa Simbahang Katoliko sa ulahing mga adlaw, gilangkuban sa tulo ka gahom nga maoy manguna sa kalibutan ngadto sa Armagedon sa kapitulo disisais sa Pinadayag. Sa taga sa kapitulo trese mahitungod sa kalaglagan batok sa moderno nga Babilonia, adunay tulo ka gahom nga girepresentar: ang Babilonia, si Lucifer, ug ang Asiria, nga nagarepresentar sa mapintas nga mananap (Asiria), sa dragon (Lucifer), ug sa mini nga manalagna (Babilonia). Ang Asiria ug ang Babilonia mao ang duha ka makakalaglag nga gahom nga gigamit sa Dios sa pagsilot sa karaang Israel, ug ang Asiria maoy nahiuna pinaagi sa pagdala sa amihanang napulo ka mga banay ngadto sa pagkabinihag, ug pagkahuman niini gidala sa Babilonia ang habagatang duha ka mga banay sa Juda.

Ang Israel maoy usa ka nagkatibulaag nga karnero; gipahawa siya sa mga leon: una, gilamoy siya sa hari sa Asiria; ug sa ulahi, kining si Nabucodonosor nga hari sa Babilonia maoy midugmok sa iyang mga bukog. Busa mao kini ang giingon sa Ginoo sa mga panon, ang Dios sa Israel: Ania karon, silotan ko ang hari sa Babilonia ug ang iyang yuta, maingon nga gisilotan ko ang hari sa Asiria. Jeremias 50:17, 18.

Una gisakop sa Asiria ang napulo ka amihanang mga banay sa Israel ngadto sa pagkabinihag, ug pagkahuman niini gisakop sa Babilonia ang duha ka habagatang mga banay sa Juda ngadto sa pagkabinihag. Kining duha ka mga pagkabinihag maoy katumanan sa “pito ka mga panahon” sa Levitico 26. Ang “pito ka mga panahon” sa Levitico mao ang pinakaunang “tagna sa panahon” nga nadiskobrehan ni William Miller, ug kini nagtimaan nga sa dihang gisakop sa Asiria ang amihanang banay, maoy pagsugod sa usa ka pagkatibulaag nga nagpadayon sulod sa duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig. Kining panahona nagsugod sa ilang pagkabinihag niadtong 723 BC ug natapos sa “panahon sa katapusan” niadtong 1798. Ang habagatang mga banay gidala sa Babilonia niadtong 677 BC, nga maoy pagsugod sa “pito ka mga panahon” batok sa Juda, nga natapos sa samang punto sa tagna sa 2300 ka tuig sa Daniel 8:14, sa Oktubre 22, 1844. Ang Asiria ug Babilonia nagtuman sa samang katuyoan sa silot batok sa pagsukol sa katawhan sa Dios, apan ang silot unang gipatuman pinaagi sa Asiria ug unya pinaagi sa Babilonia.

Sa mahimatikong relasyon sa tulo ka mga gahum diha sa kapitulo trese, ang Babilonia mao ang hulagway sa Asiria, kay siya mianhi sa ulahi apan naghimo sa mao rang buhat batok sa katawhan sa Dios.

Sa kapitulo kinse, ang pas-anon batok sa Moab maoy batok sa mga simbahang Protestante.

“Kining paghulagway sa Moab nagrepresentar sa mga iglesia nga nahimong sama sa Moab. Wala sila magbarug sa ilang katungdanang pwesto ingon nga matinumanong mga bantay. Wala sila makigtinabangay sa langitnong mga kaalam pinaagi sa paggamit sa gihatag-sa-Dios nilang abilidad sa pagbuhat sa kabubut-on sa Dios, sa pagpugong sa mga gahum sa kangitngit, ug sa paggamit sa matag gahum nga gihatag sa Dios kanila aron mapauswag ang kamatuoran ug pagkamatarong dinhi sa atong kalibotan. Aduna silay kahibalo sa kamatuoran, apan wala nila buhata ang ilang nahibaloan.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1159.

Ang nahulog nga iglesiang Protestante mao ang iglesia nga nagpadayon sa paglakaw uban sa Ginoo sa dihang ang uban pang Protestanismo mikalagiw tungod sa mensahe sa ikaduhang anghel. Ang Moab mao ang Adventismo, ang nahulog nga sungay Protestante.

Ang kapitulo disi-siyete mahitungod sa Damasco, ug kini giila ingong usa ka siyudad nga pagakuhaon. Ang siyudad usa ka simbolo sa usa ka gingharian, ug ang gingharian nga pagakuhaon sa “kaulahiang mga adlaw” mao ang Tinipong Bansa sa Amerika.

Ang ikanapulog-siyam nga kapitulo mao ang tagna sa kalaglagan batok sa Egipto, nga nagrepresentar sa United Nations ug sa tibuok kalibotan.

Ang sunod nga tulo ka mga tagna sa kalaglagan diha sa kapitulo bente-uno batok sa makalilisang nga yutang kamingawan sa habagatan, sa Dumah ug Arabia. Kining tulo ka mga tagna sa kalaglagan nag-ila sa Islam, uyon sa tulo ka mga kaalautan sa Pinadayag 8:13.

Ang tagna sa kalaglagan diha sa kapitulo baynte-dos naghulagway sa pagkabahin sa mga Adventista nga Laodicean gikan sa mga Adventista nga Philadelphian sa panahon sa balaod sa Dominggo.

Ug unya sa kapitulo traynta atong makita ang palas-anon bahin sa mga mananap sa habagatan, nga mao ang ikaduhang ilustrasyon sa pagrebelde sa mga Adventistang Laodiceano. Ang paghiusa sa tanang mga palas-anon ni Isaias sa tinuod naghisgot sa matag propetikong magdudula sa “kataposang mga adlaw.” Gipili ko ang Isaias beinte-trés aron ipakita nga ang kasaysayan sa Estados Unidos, ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, nagmando gikan sa 1798 hangtod sa balaod sa Domingo.

Tungod kay “ang matag usa sa karaang mga manalagna nagsulti dili kaayo alang sa ilang kaugalingong panahon kondili alang sa atoa, mao nga ang ilang pagpanagna nagapadayon nga adunay gahum alang kanato,” ang matag pamahayag nga manalagnaon nagatubag sa mga panghitabo sa katapusan sa kalibotan. Kining kamatuoran inubanan sa kamatuoran nga “ang tanang mga basahon sa Biblia nagatagbo ug nagatapos” diha sa basahon sa Pinadayag, nagapahimutang sa basahon sa Pinadayag ingon nga maong timaanan sa paghisgot alang sa pagpahiuyon sa manalagnaong pagpamatuod mahitungod sa mga panghitabo sa katapusan sa kalibotan.

Sa ikanapulog-pito nga kapitulo sa Pinadayag, atong makita ang dakong bigaon nga nakighilawas uban sa mga hari sa yuta ug ang iyang kataposang paghukom.

Ug miabut ang usa sa pito ka mga manolunda nga may pito ka mga panaksan, ug misulti kanako, nga nagaingon kanako, Umari ka dinhi; ipakita ko kanimi ang paghukom sa dakong bigaon nga nagalingkod ibabaw sa daghang mga tubig: Nga uban kaniya ang mga hari sa yuta nakighilawas, ug ang mga lumolupyo sa yuta nahubog sa bino sa iyang pagpakighilawas. Pinadayag 17:1, 2.

Ang mga propeta dili gayod magkasupakay sa usag usa.

Ug ang mga espiritu sa mga propeta ginapasakop sa mga propeta. Kay ang Dios dili mao ang tigpasiugda sa kalibog, kondili sa kalinaw, ingon sa tanang mga iglesia sa mga balaan. 1 Corinto 14:32, 33.

Sa katapusan sa kalibotan, “ang paghukom sa bantugang bigaon nga nagalingkod ibabaw sa daghang mga tubig,” ang bantugang bigaon nga “nga kaniya ang mga hari sa yuta nakighilawas,” ang bantugang bigaon nga nakapahubog “sa mga lumolupyo sa yuta” “pinaagi sa vino sa iyang pagpakighilawas,” gihulagway ni Isaias ingon nga “ang bigaon” nga hingkalmantan sulod sa “mga adlaw sa usa ka hari,” o kapitoan ka manalagnong mga tuig. Sa diha nga matuman ang kapitoan ka tuig, ang Tiro “makighilawas uban sa tanang gingharian sa kalibotan.” Ang bigaon ni Isaias mao ang bantugang bigaon ni Juan. Ang bigaon ni Isaias ug ang bigaon ni Juan nagrepresentar sa Simbahang Romano Katolika, kay ang babaye maoy simbolo sa usa ka iglesia diha sa Pulong sa Dios.

Mga asawa nga babaye, magpasakop kamo sa inyong kaugalingong mga bana, maingon nga ngadto sa Ginoo. Kay ang bana mao ang ulo sa asawa, maingon nga si Cristo mao ang ulo sa iglesia: ug siya mao ang Manluluwas sa lawas. Busa maingon nga ang iglesia nagpasakop ngadto kang Cristo, mao man usab nga ang mga asawa magpasakop sa ilang kaugalingong mga bana sa tanang butang. Mga bana, higugmaa ninyo ang inyong mga asawa, maingon nga si Cristo usab nahigugma sa iglesia, ug mitugyan sa iyang kaugalingon alang kaniya; Aron iyang

mabalaan ug maputli kini pinaagi sa paghugas sa tubig uban sa pulong, Aron iyang ikapahamutang kini ngadto sa iyang kaugalingon nga usa ka mahimayaong iglesia, nga walay buling, kun lukot, kun bisan unsang butanga nga sama niana; kondili aron kini mamahimong balaan ug walay ikasaway. Sa ingon niana ang mga lalaki angay nga mohigugma sa ilang mga asawa ingon sa ilang kaugalingong mga lawas. Ang naghigugma sa iyang asawa naghigugma sa iyang kaugalingon. Kay walay bisan kinsa nga nahimong nagdumot sa iyang kaugalingong unod; hinonoa nagbuhi ug nagatiman niini, maingon usab sa Ginoo sa iglesia: Kay kita mga bahin sa iyang lawas, sa iyang unod, ug sa iyang mga bukog. Tungod niini ang tawo mobiya sa iyang amahan ug inahan, ug makig-usa sa iyang asawa, ug silang duha mahimong usa ka unod. Kini maoy dakong tinagoan: apan ako nagasulti mahitungod kang Cristo ug sa iglesia. Bisin pa niana, ang matag usa kaninyo sa tagsatagsa sa ingon niana maghigugma sa iyang asawa sama sa iyang kaugalingon; ug ang asawa magtan-aw nga siya magtahod sa iyang bana. Efeso 5:22–33.

Giila sa apostol Pablo nga ang iglesia ni Cristo sa pamaagi sa profesiya ginarepresentahan ingon nga usa ka babaye. Busa, ang usa ka babaye sa profesiya mao ang usa ka iglesia, apan ang iglesia ni Cristo “balaan ug walay buling.” Ang dili balaang iglesia ginarepresentahan ingon nga usa ka dili balaang babaye; busa giila ni Isaias ang usa ka bigaon ug ni Juan ang usa ka puta. Sila nagarepresentar sa papasiya ingon nga usa ka puta, ug ang iglesia sa Dios usa ka ulay.

Kay nasina ako kaninyo sa diosnong pagpangabugho; kay gipangasawa ko kamo ngadto sa usa ka bana, aron ikatanyag ko kamo kang Cristo ingon nga ulay nga putli. 2 Corinto 11:2.

Dili lamang nga ang iglesya sa Dios girepresentahan ingon nga usa ka ulay, kondili gikasal usab siya ngadto sa usa lamang ka bana. Ang Tiro ug ang dakong bigaon ni Juan nakighilawas uban sa mga hari sa yuta. Ang iglesyang Katolika adunay mga relasyon sa daghang mga lalaki, dili sa usa lamang. Gipahibalo kanato ni Daniel nga ang mga hari mao ang mga gingharian.

Mao kini ang damgo; ug among isugilon ang kahulogan niini sa atubangan sa hari. Ikaw, O hari, usa ka hari sa mga hari; kay ang Dios sa langit naghatag kanimo ug gingharian, gahum, kusog, ug himaya. Ug bisan diin magapuyo ang mga anak sa mga tawo, ang mga mananap sa kapatagan ug ang mga langgam sa kalangitan gitugyan niya sa imong kamot, ug gihimo ka niya nga magmamando kanilang tanan. Ikaw mao kining ulo nga bulawan. Ug sunod kanimo motungha ang laing gingharian nga ubos pa kanimo, ug ang laing ikatulong gingharian nga tumbaga, nga magahari sa tibook yuta. Ug ang ikaupat nga gingharian mahimong kusgan sama sa puthaw; kay maingon nga ang puthaw nagadugmok ug nagapailalom sa tanang butang; ug sama sa puthaw nga nagadugmok niining tanan, kini magadugmok ug magapulbos. Daniel 2:36–40.

Sa Daniel dos, ang mga gingharian sa panagna sa Biblia giila ug gipatin-aw. Sa paghubad ni Daniel sa damgo kang Nabucodonosor, iyang gipahibalo kang Nabucodonosor nga siya mao ang ulo nga bulawan. Ang ulo nga bulawan usa ka hari, apan ang usa ka hari nagrepresentar ug usa ka gingharian. Ang Iglesiang Romano Katolika mao ang dakong bigaon nga nakighilawas uban sa tanang mga hari sa yuta sa katapusan sa kapitoan ka mga tuig nga pinanagna. Ang mga hari simboliko sa mga lalaki, ug ang Tiro usa ka mahugaw nga babaye. Ang babaye mao ang usa ka

iglesia, ang bigaon mao ang usa ka dili balaan nga iglesia; ang lalaki mao ang usa ka hari ug ang hari mao ang usa ka gingharian. Ang babaye mao ang usa ka iglesia ug ang hari mao ang usa ka estado. Ang supak sa balaod nga relasyon niining duha ka mga entidad nagrepresentar sa espirituhanong pagpakighilawas.

Ang Konstitusyon sa Tinipong Bansa sa Amerika maoy usa ka balaang dokumento nga nagpatik sa panginahanglan sa pagbantay nga lahi kining duha ka entidad. Bisan wala pa kita mahuman sa pag-ila kang Tiro ingon nga Simbahang Romano Katoliko, daw angay niining bahina nga atong hisgutan ang laing simbolo diha sa Isaias 23 nga nagpatin-aw sa simbolismo sa lalaki ug babaye—simbahan ug estado.

Tan-awa ang yuta sa mga Caldeanhon; kining katawhan wala kaniadto, hangtod nga ang Asirianhon maoy nagtukod niini alang kanila nga nagapuyo sa kamingawan: ilang gipatindog ang mga torre niini, ilang gitukod ang mga palasyo niini; ug iyang gidala kini ngadto sa kalaglagan. Isaias 23:13.

Sa maong bersikulo, gitukod sa Asiryano ang yuta sa mga Caldeanhon ug gitindog ang mga “torre” ug mga “palasyo.” Ang Asiryano maoy usa ka simbolo ni Nimrod, ug ang mga Caldeanhon nagrepresentar sa mga pangulong relihiyoso sa misteryosong mga relihiyon sa Babilonia. Ang “torre” usa ka simbolo sa usa ka iglesia. Sa dihang gipadayag ni Jesus ang sambingay mahitungod sa kaparrasan, si Sister White mikomentaryo sa sambingay sa mosunod:

“Sa sambingay, ang tagbalay nagrepresentar sa Dios, ang kaparrasan sa nasod nga Judio, ug ang koral sa balaang kasugoan nga maoy ilang panalipod. Ang tore simbolo sa templo.” Desire of Ages, 596.

Gitukod sa Asiryano ang yuta sa mga Caldeanhon nga nagpatindog ug usa ka iglesia (tore) ug usa ka “palasyo.” Ang “palasyo” nagrepresentar sa usa ka “hari” nga sa laing bahin nagrepresentar sa usa ka gingharian. Ang usa ka gingharian ginarepresentar usab ingon nga usa ka siyudad.

Ug miingon sila, Umari kamo, magtukod kita alang kanato ug usa ka siyudad ug usa ka torre, nga ang kinatumyan niini moabut ngadto sa langit; ug maghimo kita alang kanato ug usa ka ngalan, aron dili kita magkatibulaag sa tibuok nawong sa yuta. Genesis 11:4.

Ang “tore” ug “palasyo” nga gitukod sa Asiryano mao ang “siyudad” ug “tore” nga gitukod ni Nimrod.

Ug ang ilang mga patayng lawas manghigda sa dalan sa dakong siyudad, nga sa espirituwal gitawag ug Sodoma ug Ehipto, diin usab ang atong Ginoo gilansang sa krus. Pinadayag 11:8.

Ang inspirasyon nagpahibalo kanato nga ang “dakong siyudad” diha sa Pinadayag onse nagrepresentar sa gingharian sa Pransiya sa panahon sa Rebolusyong Pranses.

“Ang ‘daku nga siyudad’ nga sa mga kadalanan niini gipatay ang mga saksi, ug diin ang ilang mga minatayng lawas nagahigda, mao ‘sa espirituhanong kahulogan’ ang Ehipto. Sa tanang mga nasud nga gipadayag sa kasaysayan sa Biblia, ang Ehipto mao ang labing maisugong naglimod sa paglungtad sa buhing Dios ug misukol sa Iyang mga sugo. Walay hari nga sukad

misulay sa labaw pang dayag ug mapintas nga pagsukol batok sa awtoridad sa Langit kay sa hari sa Ehipto. Sa dihang gidala kaniya ni Moises ang mensahe sa ngalan sa Ginoo, si Faraon mapahitas-on nga mitubag: 'Kinsa ba si Jehova, aron ako mamati sa Iyang tingog ug mopagawas sa Israel? Wala ako makaila kang Jehova, ug labut pa dili ko pagawason ang Israel.' Exodo 5:2, A.R.V. Kini mao ang ateismo, ug ang nasud nga girepresentahan sa Ehipto mopahayag ug susamang paglimod sa mga pag-angkon sa buhing Dios ug magapakita ug sama nga espiritu sa pagkadili-matinoohon ug pagsukol. Ang 'daku nga siyudad' gitandi usab, 'sa espirituhanong kahulogan,' sa Sodoma. Ang pagkadautan sa Sodoma sa paglapas sa balaod sa Dios ilabinang napadayag diha sa kahilayan. Ug kini nga sala mahimong usa usab ka labing nag-unang kinaiya sa nasud nga motuman sa mga paghulagway niining kasulatan."

"Busa, sumala sa mga pulong sa propeta, pipila ka panahon sa dili pa ang tuig 1798 may motungha nga usa ka gahum nga satanikanhon ang tinubdan ug kinaiya aron makiggubat batok sa Biblia. Ug sa yuta diin ang pagpamatuod sa duha ka mga saksi sa Dios sa ingon niana pagahilumon, didto ikapadayag ang pagka-ateista ni Faraon ug ang kahugawan sa Sodoma.

"Kining tagna nakadawat ug labing tukma ug makapakurat nga katumanan sa kasaysayan sa Pransiya. Sa panahon sa Rebolusyon, niadtong 1793, 'ang kalibotan sa unang higayon nakadungog sa usa ka katilingban sa mga tawo, nga natawo ug natudloan sa sibilisasyon, ug nga nag-angkon sa katungod sa pagdumala sa usa sa labing maayong mga nasod sa Uropa, nga mipataas sa ilang hiniusang tingog aron ilimod ang labing balaan nga kamatuoran nga nadawat sa kalag sa tawo, ug sa usa ka tingog mitalikod sa pagtuo ug pagsimba sa usa ka Pagka-Dios.'—Sir Walter Scott, *Life of Napoleon*, vol. 1, ch. 17. 'Ang Pransiya mao lamang ang nasod sa kalibotan mahitungod niini nga nagpabilin ang tinuod nga talaan, nga isip usa ka nasod gipataas niya ang iyang kamot sa dayag nga pagrebelde batok sa Magbubuhay sa uniberso. Daghan nang mga mapasipalahon, daghan nang mga dili magtutuo, ug padayon pa nga anaa, sa Inglatera, Alemanya, Espanya, ug sa ubang dapit; apan ang Pransiya nag-inusara sa kasaysayan sa kalibotan ingon nga mao lamang ang estado nga, pinaagi sa dekreto sa iyang Lehislatibong Asembleya, mipahayag nga walay Dios, ug diin ang tibuok populasyon sa kapital, ug ang hilabihan kadaghanan sa ubang mga dapit, kababayen-an maingon man kalalakian-an, nanagsayaw ug nanag-awit sa kalipay sa pagdawat sa maong pahibalo.'—Blackwood's Magazine, Nobyembre, 1870." *The Great Controversy*, 269.

Ang "dakong siyudad" diha sa Pinadayag onse mao ang nasod sa Pransiya nga nagpasa ug usa ka "decree of her Legislative Assembly" nga nagpamatuod nga walay Dios. Ang maong dekreto usa ka pagpahayag sa ateyismo sumala sa gihulagway sa pagsukol ni Paraon. Ang dakong siyudad usa ka gingharian, o usa ka "nasod" o usa ka "estado." Diha sa Pinadayag onse ang Pransiya gilangkuban sa duha ka mga simbolo—Ehipto ug Sodoma.

Gipahibalo kita: "Kini mao ang ateyismo, ug ang nasod nga gilarawan sa Ehipto magapamulong sa susamang pagdumili sa mga pag-angkon sa buhing Dios ug magapakita sa samang espiritu sa pagkadili-matuohon ug pagsukol. Ang 'dakong siyudad' gitandi usab, 'sa espirituwal nga kahulogan,' sa Sodoma. Ang pagkadunot sa Sodoma sa paglapas sa balaod sa Dios ilabina nga napadayag sa pagkamahilayan."

Ang dakong siyudad o nasod sa France sa simbolikong paagi girepresentahan pinaagi sa usa ka nasod (Egipto) ug usa ka siyudad (Sodoma). Ang Egipto “mohatag ug tingog,” ug ang pagsulti sa usa ka nasod nagrepresentar sa pagdumala sa estado, dili sa pagdumala sa iglesia. Ang Egipto mao ang estado ug ang Sodoma mao ang iglesia—mao kini ang representasyon nga makita sa ikanapulog-usa nga kapitulo sa Pinadayag.

“Ang ‘pagsulti’ sa nasud mao ang lihok sa iyang mga awtoridad sa lehislatibo ug hudisyal.”
The Great Controversy, 442.

Diha sa Pinadayag onse, gipahimutang ni Juan ang mga panghitabo sa Rebolusyong Pranses diha sa symbolismong manalagnaon. Ang tinuod nga Rebolusyon mihatag ug daghang historikal nga ebidensiya sa pagkamatarong sa mga tagna ni Juan sulod sa maong kapitulo. Nagtagna si Juan, unya gituman sa Rebolusyong Pranses ang tagna, ug dayon usab—ang tagna ug ang historikal nga katumanan sa maong tagna nag-ila ug nagpatakdo sa mga panghitabo sa katapusan sa kalibotan, sa dihang sa makausa pa ang usa ka dunot nga estado mahiusa sa usa ka dunot nga iglesia. Siyempre, usa ka masakerong pagpaagas ug dugo ang mosunod nianang dili balaang kaminyoon. Ang gingharian sa Dios usa usab ka dakong siyudad.

Ug gidala niya ako diha sa espiritu ngadto sa usa ka daku ug hataas nga bukid, ug iyang gipakita kanako kadtong dakung siyudad, ang balaang Jerusalem, nga nagakunsad gikan sa langit gikan sa Dios. Pinadayag 21:10.

“Ang pag-abot sa pamanhonon, nga dinhi gipakita, mahitabo sa wala pa ang kasal. Ang kasal nagrepresentar sa pagdawat ni Cristo sa Iyang gingharian. Ang Balaang Siyudad, ang Bag-ong Jerusalem, nga mao ang kaulohan ug representasyon sa gingharian, gitawag nga ‘ang pangasaw-onon, ang asawa sa Cordero.’ Miingon ang manulonda kang Juan: ‘Umari ka dinhi, ipakita ko kanimo ang pangasaw-onon, ang asawa sa Cordero.’ ‘Gidala niya ako sa Espiritu,’ nagaingon ang manalagna, ‘ug iyang gipakita kanako kadtong dakung siyudad, ang balaang Jerusalem, nga nagakanaug gikan sa langit gikan sa Dios.’ Pinadayag 21:9, 10.” The Great Controversy, 426.

Ang pagrebelde ni Nimrod girepresentahan pinaagi sa iyang pagtukod ug usa ka tore ug usa ka siyudad, nga nagtimaan sa paghiusa sa iglesia ug sa estado sa katapusan sa kalibotan, kay ang tanang mga manalagna nagsulti mahitungod sa katapusan sa kalibotan. Ang pagrebelde ni Nimrod usa usab ka pagpadayon sa pagrebelde ni Lucifer, kinsang tinguha mao ang pagkuha sa paghupot sa iglesia sa Dios ug sa estado sa Dios.

Naunsa na lamang ang imong pagkapukan gikan sa langit, O Lucifer, anak sa kabuntagon!
naunsa na lamang ang imong pagkalaglag ngadto sa yuta, ikaw nga nakapaluya sa mga nasod!
Kay miingon ka sa imong kasingkasing, Mosaka ako ngadto sa langit, ibayaw ko ang akong trono labaw sa mga bitoon sa Dios: molingkod usab ako ibabaw sa bukid sa katilingban, sa kinatumyang mga dapit sa amihanan: mosaka ako ibabaw sa mga kahitas-an sa mga panganod; mahisama ako sa Labing Hataas. Isaias 14:12–14.

Samtang gipadayag ni Isaias ang tago nga mga tinguha sa kasingkasing ni Lucifer nga mahimong “sama sa Labing Hataas,” iyang gipakita nga si Lucifer nagtinguha nga makalingkod sa duha ka

managlahi kaayo nga mga lingkoranan. Gusto niya nga “ipataas” ang iyang “trono labaw sa mga bitoon sa Dios” ug “molingkod usab ibabaw sa bukid sa katiguman, sa mga dapit sa amihanan.”

Ang trono mao ang simbolo sa awtoridad sa hari—o sa awtoridad sa estado—ug “ang mga kiliran sa amihanan” mao ang iglesia sa Dios.

Usa ka Awit ug Salmo alang sa mga anak ni Korah. Daku ang Ginoo, ug takus gayud sa dakung pagdayeg diha sa siyudad sa atong Dios, sa bukid sa iyang pagkabalaan. Matahum sa kahimut-an sa iyang pagkatukod, ang kalipay sa tibook nga yuta, mao ang bukid sa Zion, sa mga dapit sa amihanan, ang siyudad sa bantugang Hari. Ang Dios nailhan sa iyang mga palasyo ingon nga dalangpanan. Salmo 48:1–3.

Ang Jerusalem mao ang “lungsod sa dakong Hari,” sa ingon nagtimaan sa politikanhong trono sa Dios, ug ang Jerusalem usab mao ang “bukid sa iyang pagkabalaan,” “sa mga dapit sa amihanan,” sa ingon nagtimaan sa relihiyosong trono sa Dios. Sukad sa sinugdan, ang pagsukol ug pakiggubat ni Satanas gihulagway sulod sa kahimtang sa iyang tinguha sa paghari ibabaw sa iglesia sa Dios ug sa estado sa Dios. Human niana, si Satanas maoy nangulo sa pagsukol ni Nimrod ug ang yuta nga iyang gitukod alang sa mga Caldeahanon gihulagway nga usa ka yuta diin si Nimrod nagtukod ug usa ka torre ug usa ka lungsod—iglesia ug estado.

Busa, sa dihang ang bigaon ni Isaias ug ang dakong bigaon ni Juan makighilawas sa mga hari sa yuta, ang tagna nagtimaan nga usa ka dili balaan nga pakig-uban mahitabo tali sa Simbahang Romano Katoliko ug sa mga hari sa yuta sa katapusan sa kapitoan ka tuig nga matag-naon.

Ang linya sa propesiya ni Isaias naghulagway sa paghukom sa bigaong Tiro diha sa ikakaluhaan ug tulo nga kapitulo, ug si Juan naghulagway sa maong paghukom pinaagi sa simbolo sa usa ka babaye nga mapulaon, nga giila nga “Babylon the great.” Ang ikatulong saksi sa maong paghukom batok sa maong bigaon mao kini:

“Ang babaye (Babilonia) sa Pinadayag 17 gihulagway nga ‘nabistihan ug purpura ug mapula nga kolor, ug ginadekorahan sa bulawan ug mahalang mga bato ug mga perlas, nga may bulawang kopa sa iyang kamot nga puno sa mga dulumtanan ug kahugawan: ... ug sa iyang agtang dihay usa ka ngalan nga nahisulat, Misteryo, Babilonia ang Daku, ang inahan sa mga bigaon.’ Miingon ang propeta: ‘Nakita ko ang babaye nga nahubog sa dugo sa mga balaan, ug sa dugo sa mga martir ni Jesus.’ Dugang pa, ang Babilonia gipahayag nga mao ‘kadlong dakung siyudad, nga nagahari ibabaw sa mga hari sa yuta.’ Pinadayag 17:4–6, 18. Ang gahum nga sulod sa daghang mga siglo nagpabiling may despotikong paggahum ibabaw sa mga monarka sa Cristianidad mao ang Roma.” *The Great Controversy*, 382.

Ang Tiro mao ang Simbahang Romano Katoliko sa “katapusang mga adlaw.” Nianang panahona ang papasiya mogula ug moawit sa iyang madanihong mga awit ngadto sa mga hari sa yuta, sa ingon pagdala sa mga hari ngadto sa buhat sa pakighilawas, nga sa propetikanhong kahulogan mao ang panaghiusa sa simbahan ug sa estado.

Ug mahitabo niadtong adlaw, nga ang Tiro hikalimtan sulod sa kapitoan ka tuig, sumala sa mga adlaw sa usa ka hari: human sa katapusan sa kapitoan ka tuig ang Tiro moawit ingon sa

usa ka bigaon. Isaías 23:15.

Ang usa ka hari mao ang usa ka gingharian diha sa tagna sa Biblia, busa ang Tiro pagahikalimtan sulod sa panahon nga ang usa ka matag-anong gingharian magahari sulod sa kapitoan ka tuig.

Ug mahitabo niadtong adlaw, nga ang Tiro mahikalimtan sulod sa kapitoan ka tuig, sumala sa mga adlaw sa usa ka hari: sa tapus ang katapusan sa kapitoan ka tuig, ang Tiro magaawit ingon sa usa ka bigaon. Kuhaa ang alpa, libota ang siyudad, ikaw nga bigaon nga hingkalimtan; paghimo ug matam-is nga honi, awiti ang daghang mga awit, aron ikaw mahinumduman. Ug mahitabo sa tapus ang katapusan sa kapitoan ka tuig, nga ang Ginoo moduaw sa Tiro, ug siya mobalik sa iyang suhol, ug magapakighilawas uban sa tanang mga gingharian sa kalibotan nga anaa sa nawong sa yuta. Isaías 23:15–17.

Sulod sa mga adlaw sa usa ka gingharian nga magmando sulod sa kapitoan ka mga tuig nga mahulagwayon, ang Simbahang Romano Katoliko pagahikalimtan. Sa katapusan sa kapitoan ka mga tuig, ang gahum sa kapapahan “magpatingog ug matam-is nga alawiton, magaawit ug daghang mga awit.” Sa pinulongang mahulagwayon sa mga propeta, ang “awit” nagrepresentar sa “kasinatian.”

“Sa ibabaw sa dagat nga kristal sa atubangan sa trono, kana nga daw dagat nga bildo nga sinagolan ug kalayo,—ingon ka masidlakon kini sa himaya sa Dios,—natigom ang pundok nga ‘nakadaug ibabaw sa mananap, ug sa iyang larawan, ug sa iyang marka, ug sa gidaghanon sa iyang ngalan.’ Uban sa Cordero didto sa Bukid sa Sion, nga ‘nagadala sa mga alpa sa Dios,’ nanindog sila, ang usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo nga gitubos gikan sa taliwala sa mga tawo; ug nadungog didto, ingon sa tingog sa daghang katubigan, ug ingon sa tingog sa usa ka dakung dalugdog, ‘ang tingog sa mga mag-aalpa nga nagatugtog sa ilang mga alpa.’ Ug sila nagaawit ug ‘usa ka bag-ong Awit’ sa atubangan sa trono, usa ka awit nga walay bisan kinsa nga makakat-on gawas sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo. Mao kini ang awit ni Moises ug sa Cordero—usa ka awit sa kaluwasan. Walay lain gawas sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo ang makakat-on nianang awita; kay mao kana ang awit sa ilang kasinatian—usa ka kasinatian nga wala gayod maangkon sa bisan unsang laing pundok. ‘Kini sila mao ang nagsunod sa Cordero bisan asa Siya moadto.’ Kini sila, nga gibaylo gikan sa yuta, gikan sa taliwala sa mga buhi, giisip ingon nga ‘ang unang mga bunga alang sa Dios ug sa Cordero.’ Pinadayag 15:2, 3; 14:1-5. ‘Kini sila mao ang nanggula gikan sa dakung kasakitan;’ nakaagi sila sa panahon sa kalisdanan nga sukad pa sa pagkatukod sa usa ka nasud wala pa gayod mahitabo ang ingon niana; giantos nila ang kasubo sa panahon sa kalisdanan ni Jacob; nanindog sila nga walay tigpataliwala sa katapusang pagbubo sa mga paghukom sa Dios. Apan giluwat sila, kay ilang ‘gilabhan ang ilang mga bisti, ug gipaputi kini diha sa dugo sa Cordero.’ ‘Sa ilang baba walay limbong nga hingkaplagan: kay sila walay ikasaway’ sa atubangan sa Dios. ‘Busa anaa sila sa atubangan sa trono sa Dios, ug nagaalagad Kaniya adlaw ug gabii sulod sa Iyang templo: ug Siya nga nagalingkod sa trono magapuyo uban kanila.’ Nakita nila ang yuta nga gilaglag sa gutom ug sa kamatay, ang adlaw nga may gahum sa pagsunog sa mga tawo pinaagi sa dakung kainit, ug sila sa ilang kaugalingon nakaantus sa pag-antus, gutom, ug kauhaw. Apan ‘dili na sila gutomon pa, ni uhawon pa man; ni ang adlaw mosidlak kanila, ni bisan unsang kainit. Kay ang Cordero nga anaa sa taliwala sa trono magapakaon kanila, ug

magamando kanila ngadto sa buhing mga tuboran sa mga tubig: ug papason sa Dios ang tanang luha gikan sa ilang mga mata.’ Pinadayag 7:14-17.” The Great Controversy, 648.

“‘Sa Iyang templo ang matag-usa nagasulti mahitungod sa Iyang himaya’ (Salmo 29:9), ug ang awit nga pagaawiton sa mga tinubos—ang awit sa ilang kasinatian—magamantala sa himaya sa Dios: ‘Daku ug kahibulungan ang Imong mga buhat, Oh Ginoong Dios, ang Makagagahum-sa-tanan; matarong ug matuod ang Imong mga dalan, Ikaw nga Hari sa mga kapanahonan. Kinsa man ang dili mahadlok, Oh Ginoo, ug magahimaya sa Imong ngalan? kay Ikaw lamang ang balaan.’ Pinadayag 15:3, 4, R.V.” Education, 308.

Sa katapusan sa kapitoan ka mga profetikong tuig ang kapapahan “motingog ug matam-is nga alawiton, magaawit ug daghang mga awit, aron” siya “mahinumdoman.” Sa katapusan sa gingharian nga nagmando sulod sa kapitoan ka mga profetikong tuig ang Iglesia Romano Katoliko magpahinumdom sa kalibutan sa kasinatian sa iyang kasaysayan kaniadto. Niadtong kasaysayana siya nagmando isip moral nga awtoridad sa usa ka relasyon tali kaniya ug sa mga hari sa Europa. Kanang kasaysayana matarong nga mailhan ingon nga mga Mangitngit nga Kapanahonan, ug ang tanang kangitngit nga sa bisan unsang paagi mahimong iugdong sa kasaysayan diin ang Kapapahan naghari ibabaw sa mga hari sa Europa ikapasangil sa gayod labing pundasyonal nga buhat nga nagpamunga sa tanang misunod nga kangitngit. Kana nga buhat mao ang panaghiusa sa iglesia ug estado, ang panaghiusa sa mga hari sa Europa ug sa Iglesia Katoliko. Sa usa ka biblikanhong kaminyoon ang lalaki maoy magmando sa babaye, apan ang pakighilawas nga nahitabo niadtong kasaysayana baliskad sa tinuod nga kahikayan sa relasyon sa lalaki ug babaye.

Sa katapusan sa kapitoan ka tuig moabot ang usa ka dakong krisis sa dihang ang gingharian sa tagna sa Biblia nga nagmando sa kalibotan sulod sa yugto sa panahon diin ang Kapapahan sa tagna nalimtan matapus na. Ang pangkalibotang krisis nga gipahinabo sa pagkapukan nianang gingharian maoy nag-abli sa pultahan alang sa Simbahang Katolika sa pagsugod sa pagpahibalo sa kalibotan nga, aron malabyan ang malisud nga mga panahon nga gipahinabo sa pagkapukan nianang gingharian, ang kalibotan kinahanglan magpasakop sa moral nga awtoridad sa Simbahang Romano Katolika, sumala sa gihulagway sa kasaysayan sa Mangitngit nga Kapanahonan.

Sa dihang matapos ang gingharian ug ang papasiya moawit sa awit sa iyang nangaging kasinatian, usa ka kasinatian nga gimarkahan sa mga historyador ingon nga kangitngit; busa unsaon man nga kana nga mangitngit nga kasaysayan mahimong usa ka mensahe nga ipaambit sa papasiya ngadto sa mga hari sa yuta nga makapahingconvince kanila sa pagpakighilawas uban kaniya? Sa usa ka dakong krisis, nganong ang kasinatian sa nangaging mga kapanahonan, (ang iyang awit) ang iyang kasinatian sa wala pa siya hingalimtan sa pagpanagna, maoy maghatag sa lohika alang sa mga hari sa yuta sa pagdawat sa kasinatian sa kangitngit ingon nga solusyon sa ilang dakong krisis?

“Usa ka dakong pundok, bisan sa mga nagtan-aw sa Romanismo nga walay pag-uyon, diyutay ra ang ilang pagsabot sa kapeligrohan nga gikan sa iyang gahum ug impluwensiya. Daghan ang nagaingon nga ang intelektuwal ug moral nga kangitngit nga naghari sa panahon sa Tunga-tungang Kapanahonan maoy mipabor sa pagkaylap sa iyang mga dogma, mga patuotuo, ug pagpangdaugdaug, ug nga ang labawng kaalam sa makabag-ong mga panahon, ang kinatibuk-ang pagkaylap sa kahibalo, ug ang nagkadakong pagkamaluwason sa mga butang

may kalabotan sa relihiyon, nagdili sa pagbalik sa pagkadili-matugoton ug sa pagkamalupigon. Ang mismong hunahuna nga ang maong kahintang sa mga butang anaa sa niining nalamdagang kapanahonan pagabiy-biayon. Tinuod nga dako nga kahayag—intelektuwal, moral, ug relihiyoso—ang nagasidlak ibabaw niining kaliwatan. Diha sa bukas nga mga panid sa Balaang Pulong sa Dios, ang kahayag gikan sa langit gipadan-ag ibabaw sa kalibotan. Apan kinahanglan hinumdoman nga kon unsa kadako ang kahayag nga gihatag, mao usab kadako ang kangitngit niadtong mga nagatuis ug nagasalikway niini.”

“Ang masinabuton nga pagtuon sa Biblia uban sa pag-ampo magapakita sa mga Protestante sa tinuod nga kinaiya sa kapapahan ug magapahinabo kanila sa pagdumot ug paglikay niini; apan daghan ang maalamon kaayo sa ilang kaugalingong pagtoo sa kaugalingon nga sila wala magbati ug panginahanglan sa mapainubsanon nga pagpangita sa Dios aron sila pagamandoon ngadto sa kamatuoran. Bisan pa sa ilang pagpanghambog sa ilang kalamdagan, wala sila makaila ni sa Kasulatan ni sa gahum sa Dios. Kinahanglan adunay sila usa ka paagi sa pagpakalma sa ilang mga konsensiya, ug ilang gipangita ang labing kulang sa pagkaespiritual ug sa pagpaubos. Ang ilang gitinguha mao ang usa ka paagi sa pagkalimot sa Dios nga mapakita nga daw paagi sa paghinumdom Kaniya. Ang kapapahan haum kaayo sa pagtubag sa mga panginahanglan sa tanan niini. Andam kini alang sa duha ka hut-ong sa katawhan, nga nagalakip sa hapit tibuok kalibotan—kadtong gusto maluwas pinaagi sa ilang mga merito, ug kadtong gusto maluwas diha sa ilang mga sala. Ania dinhi ang tinago sa iyang gahum.”

“Usa ka adlaw sa dakong kangitngit sa salabutan gipakita nga paborable sa kalampusan sa kapapahan. Ipakita pa gayud nga ang usa ka adlaw sa dakong kahayag sa salabutan pareho usab kapaborable alang sa kalampusan niini. Sa nangaging mga kapanahonan, sa dihang ang mga tawo walay pulong sa Dios ug walay kahibalo sa kamatuoran, ang ilang mga mata gitabonan, ug linibo ang natanggong sa lit-ag, nga wala makakita sa pukot nga gibuklad alang sa ilang mga tiil. Niining kaliwatana daghan ang mga mata nga nadan-ag pag-ayo sa kasidlak sa mga pangagpas sa tawo, ‘ang siyensiya nga bakak nga gitawag nga siyensiya,’ wala nila mailhi ang pukot, ug mosulod sila niini ingon kaandam nga daw gitabonan ang ilang mga mata. Gituyo sa Dios nga ang mga gahum sa salabutan sa tawo pagaisipon ingon nga gasa gikan sa iyang Magbubuhay ug pagagamitan sa pag-alagad sa kamatuoran ug pagkamatarung; apan kon ang garbo ug ambisyon gimahal, ug ang mga tawo mopataas sa ilang kaugalingong mga teoriya labaw sa pulong sa Dios, nan ang salabutan makahimo sa labi pang dakong kadaot kay sa kawalay alamag. Busa ang bakak nga siyensiya niining panahona, nga nag-us-os sa pagtoo sa Biblia, mapamatud-an nga ingon man kalampusan sa pag-andam sa dalan alang sa pagdawat sa kapapahan, uban sa iyang makapahimuot nga mga porma, maingon sa pagpugong sa kahibalo nga nahimong paagi sa pag-abli sa dalan alang sa iyang pagdaku sa Panahon sa Kangitngit.” *The Great Controversy*, 572.

“Ang mga Romano Katoliko nag-ila nga ang kausaban sa Igpapahulay gihimo sa ilang simbahan, ug ilang gikutlo kining maong kausaban ingon nga pamatuod sa labing hataas nga awtoridad sa simbahan. Ilang gipahayag nga pinaagi sa pagbantay sa nahaunang adlaw sa semana ingon nga Igpapahulay, ang mga Protestante nagaila sa iyang gahum sa paghimo ug mga balaod bahin sa mga butang nga balaan. Ang Simbahang Romano wala mobiya sa iyang pag-angkon sa pagkadili masayop; ug sa dihang ang kalibotan ug ang mga iglesya Protestante

modawat sa mini nga Igpapahulay nga iyang binuhat, samtang ilang isalikway ang Igpapahulay ni Jehova, sa pagkatinuod ilang giila kining maong pag-angkon. Mahimo nilang hisgutan ang awtoridad alang niining kausaban, apan ang sayop sa ilang pangatarungan sayon ra nga maila. Ang papista igo ka maalamon sa pagtan-aw nga ang mga Protestante naglimbong sa ilang kaugalingon, sa kinabubut-on nga pagpiyong sa ilang mga mata ngadto sa mga kamatuoran sa maong kahimtang. Samtang ang institusyon sa Domingo nagakadawat ug pabor, siya nagakalipay, nga nagabati ug kasiguruhan nga kini sa kataposan magapailalom sa tibuok kalibotang Protestante ilalom sa bandila sa Roma.

“Ang pagbag-o sa Igpapahulay mao ang ilhanan o timaan sa awtoridad sa iglesia sa Roma. Kadtong, nga nakasabut sa mga pag-angkon sa ikaupat nga sugo, mopili sa pagbantay sa bakak nga Igpapahulay puli sa tinuod, pinaagi niana naghatag sila ug pagtahod ngadto sa maong gahum nga pinaagi lamang niini kini gisugo. Ang marka sa mananap mao ang papal nga Igpapahulay, nga gidawat sa kalibotan puli sa adlaw nga gitudlo sa Dios.

“Apan ang panahon sa pagdawat sa timaan sa mapintas nga mananap, sumala sa gimando diha sa tagna, wala pa moabot. Ang panahon sa pagsulay wala pa moabot. Adunay tinuod nga mga Kristohanon sa matag iglesia, lakip ang panag-ambit sa Romano Katoliko. Walay usa nga pagahukman hangtod nga sila makadawat sa kahayag ug makakita sa obligasyon sa ikaupat nga sugo. Apan sa diha nga mogula na ang sugo nga mopugos sa peke nga Igpapahulay, ug sa diha nga ang makusog nga singgit sa ikatulong manulonda magpasidaan sa mga tawo batok sa pagsimba sa mapintas nga mananap ug sa iyang larawan, ang linya tali sa bakak ug sa matuod makita nang dayag. Unya kadtong magpadayon gihapon sa kalapasan modawat sa timaan sa mapintas nga mananap diha sa ilang mga agtang o sa ilang mga kamot.

“Paspas nga mga lakang kita nagkaduol niining panahona. Sa dihang ang mga Protestante nga mga iglesia mahiusa sa sekular nga gahum aron pagsuporta sa usa ka mini nga relihiyon, tungod sa pagsukol niini ang ilang mga katigulangan nag-antus sa labing mabangis nga paglutos, unya ang papal nga Igpapahulay nga Adlaw ipatuman pinaagi sa hiniusang awtoridad sa iglesia ug sa estado. Adunay usa ka nasudnong pagtalikod, nga matapos lamang sa nasudnong pagkalaglag.” Bible Training School, February 2, 1913.

Nahisgutan na nato karon ang lima sa mga simbolo nga atong gipangita aron maila sa dili pa nato hingpit nga hisgutan ang kapitulo mismo. Ang usa ka siyudad mao ang usa ka gingharian diha sa tagna sa Biblia, ug diha sa Isaias 23 adunay duha ka mga gingharian nga suod ang kalambigitan, apan tin-aw nga nagkalahi. Ang nahauna mao ang “nagapurongpurong nga siyudad” ug ang usa mao ang “siyudad sa mga magpapatigayon.” Sa katapusang mga adlaw ang gahum nga nagakontrolar sa tulo-ka-pilo nga panaghiusa sa dragon, sa mapintas nga mananap, ug sa mini nga propeta mao ang pagkapapa. Kini mao ang gingharian nga adunay korona.

“Samtang nagkaduol kita sa katapusang krisis, mahinungdanon gayud kaayo nga ang panagkauyon ug panaghiusa anaa taliwala sa mga galamiton sa Ginoo. Ang kalibotan napuno sa unos ug gubat ug panagbingkil. Apan ilalom sa usa ka ulo—ang gahum sa pagka-papa—ang mga tawo managhiusa aron mosukol batok sa Dios diha sa persona sa Iyang mga saksi. Kining panaghiusa gisemento sa dakong apostata. Samtang nagtinguha siya sa paghiusa sa iyang mga galamiton sa pagpakiggubat batok sa kamatuoran, magabuhat siya sa pagbahinbahin ug

pagpatibulaag sa mga tigpatigbabaw niini. Ang kasina, daotang pagduda, ug daotang pagsulti, giaghat niya aron makamugna og panagsumpaki ug pagkabahinbahin.” Testimonies, tomo 7, 182.

Ang gingharian nga adunay korona mao ang Tiro, nga nagkahulogan, “usa ka bato.” Niini nga kapitulo ang Tiro nagrepresentar sa pagka-papa nga nagabuhat aron sa pagpuli-puli kang Cristo, kay ang pagka-papa mao ang anticristo. Ang pulong nga “anti” sa anticristo nagkahulogan og “puli sa.” Ang pagka-papa nagtinguha sa pagpuli-puli kang Cristo sa tanang ang-ang, ug ang ngalan nga Tiro nagkahulogan og bato, kay ang pagka-papa usa ka huwad nga puli sa “Bato sa mga Kapanahonan.”

Kinsa ba ang naghimog maong laraw batok sa Tiro, ang siyudad nga nagpurongpurong, kansang mga magpapatigayon mga principe, kansang mga magbabaligya mao ang mga dungganon sa yuta? Si Jehova sa mga panon maoy nagtinguha niini, aron mahugawan ang garbo sa tanang himaya, ug aron ipakaulawan ang tanang mga dungganon sa yuta. Lumatas ka sa imong yuta ingon sa usa ka suba, O anak nga babaye sa Tarsis: wala nay kusog. Gituy-od niya ang iyang kamot ibabaw sa dagat, iyang gikurog ang mga gingharian: si Jehova naghatag ug sugo batok sa siyudad sa magpapatigayon, aron laglagon ang mga salipdanon niini. Isaia 23:8–11.

Tinguhaan namo nga ipakita pinaagi sa daghang mga saksi nga ang “pag-uyog sa mga gingharian” ginatuman sa Dios, pinaagi sa Islam. Ang Islam mao ang gahum nga makapasuko sa mga nasod ug gigamit sa pag-uyog sa mga nasod. Niining bahina ginaila nato nga ang Ginoo nakahukom sa pagdala ngadto sa pagtamay sa “tanang dungganon sa yuta,” nga mao ang mga “magpapatigayon” ug “mga negosyante” kansang “mga malig-ong salipdanon” pagalaglagon. Ang siyudad sa mga magpapatigayon ug ang siyudad nga nagapurong “nakapukaw sa kapungot sa langit” ug ang Ginoo nagtuyo sa paglaglag sa ilang “mga malig-ong salipdanon,” ug kana nagarepresentar sa ekonomiya. Ang pagkahugno sa ekonomiya mahitabo sa dili pa ang balaod sa Domingo sa Tinipong Bansa, kay sa dili pa ang balaod sa Domingo ang mga lungsoranon sa Tinipong Bansa nagapangayo nga ibalik sila “ngadto sa pabor sa Dios ug sa kalamposang temporal.” Ang ilang pangatarungan mao nga ang mga paghukom sa Dios dili matapos hangtod nga ang Domingo “higpit nga ipatuman.” Daghang mga saksi sa Biblia nagkauyon nga ania kita sa tumoy sa usa ka makalilisang nga pagkahugno sa ekonomiya sa kalibutan. Kana nga pagkahugno mahitabo sa dili pa ang balaod sa Domingo, maingon nga ang pagkahugno sa 1837 nahitabo sa dili pa ang Oktubre 22, 1844.

“Ug unya ang dakong malimbongon modani sa mga tawo sa pagtoo nga kadtong nagaalagad sa Dios mao ang hinungdan niining mga kadautan. Ang pundok nga nakapasuko sa Langit ibutang ang tanan nilang mga kalisdanan ibabaw niadtong kansang pagkamasinugtanon sa mga sugo sa Dios usa ka walay hunong nga pagbadlong ngadto sa mga malapason. Ipahibalo nga ang mga tawo nakapasilo sa Dios pinaagi sa paglapas sa Igpapahulay sa Dominggo; nga kining sala maoy nakapahinabo sa mga katalagman nga dili mohunong hangtud nga ang pagtuman sa Dominggo ipatuman sa hugot gayud; ug nga kadtong nagapresentar sa mga pag-angkon sa ikaupat nga sugo, sa ingon nagaguba sa pagtahod alang sa Dominggo, mao ang mga magsasamok sa katawhan, nga nagapugong sa ilang pagpahiuli ngadto sa pabor sa Dios ug sa kalambuan sa temporal nga mga kahimtang. Busa ang sumbong nga kaniadto gipahinungod

batok sa alagad sa Dios pagausabon pag-usab, ug sa mga patukoranan nga sama usab kaayo ka natukod: ‘And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him, Art thou he that troubleth Israel? And he answered, I have not troubled Israel; but thou, and thy father’s house, in that ye have forsaken the commandments of the Lord, and thou hast followed Baalim.’ 1 Kings 18:17, 18. Ingon nga ang kapungot sa mga tawo pagapalihokon pinaagi sa bakak nga mga sumbong, ilang pagadad-on ang usa ka pamaagi batok sa mga sinugo sa Dios nga susama kaayo niadtong gisunod sa apostatang Israel batok kang Elias.” The Great Controversy, 590.

Ang pag-atubang ni Elias sa mga propeta ni Baal ug sa mga pari sa kakahoyan didto sa Bukid Carmel nagrepresentar sa balaod sa Domingo. Ang mensahe alang sa iglesia mao ang, “pilia niining adlaw kon kinsa ang inyong alagaron.” Sa dihang kini nga kasaysayan mausab sa panahon sa balaod sa Domingo, ang pangutana mao ang, “unsa nga adlaw ang inyong pagapilion, kay ang adlaw nga inyong pilion nagapakita kon kinsa ang inyong gialagaran.” Sa wala pa ang Bukid Carmel may tulo ug tunga ka tuig nga grabeng hulaw. Sa wala pa ang balaod sa Domingo adunay sunod-sunod nga mga balaod sa Domingo, apan wala pa kini “hugot nga gipatuman.” Ang prinsipyo nga nalangkit sa usa ka balaod sa Domingo mao nga ang nasudnong apostasya pagasundan sa nasudnong pagkalaglag. Ang ehemplo niini mao si Constantine nga sa tuig 321 nagpasa ug usa ka balaod sa Domingo ug wala madugay human niana ang unang upat ka mga trumpeta sa Pinadayag kapitulo 8 misugod sa pagdala sa Kasadpang Roma ngadto sa iyang katapusan sa tuig 476. Ang sugilanon ni Constantine mahinungdanon kay kini naglakip sa usa ka progresibong pagpataas sa Domingo, ug dungan niini ang progresibong mga pagpugong sa ikapitong-adlaw nga Igpapahulay. Ang progresibong kasaysayan miabot sa iyang katapusan sa dihang ang mga lungsoranon napugos sa pagbantay sa Domingo o pagalutoson tungod sa ilang pagbantay sa Igpapahulay. Mao usab kana ang katapusan sa nagkasamot nga lehislasyon sa Domingo sa Estados Unidos. Usa ka prinsipyo nga nalangkit sa pagpatuman sa pagsimba sa Domingo mao nga ang “nasudnong apostasya pagasundan sa nasudnong pagkalaglag.” Kini nga prinsipyo nagpasabot nga ang nagkasamot nga mga pagpatuman sa balaod sa Domingo nagpatungha ug nagkasamot nga mga paghukom sa Dios sa wala pa ang aktuwal nga balaod sa Domingo sa Pinadayag 13:11. Ang matag pagpatuman magadala ug katugbang nga pagkalaglag. Ang mga paghukom nga giakusahan sa mga lungsoranon nga gipahinabo kuno sa mga magbabantay sa Igpapahulay, sa pagkatinuod gipahinabo sa nagkasamot nga pagpatuman sa lehislasyon sa Domingo. Among gilakip ang usa ka pahayag gikan sa The Great Controversy, nga akong gipulihan ug ulohan nga Sunday Progression. Ako magarekomendar nga basahon ninyo kana pag-usab. Anaa kini sa kategorya nga giulohan og The Spirit of Prophecy.

“Gipadayag sa Dios kon unsay mahitabo sa ulahing mga adlaw, aron ang Iyang katawhan maandam sa pagbarug batok sa unos sa pagsupak ug kapungot. Kadtong mga gipahimangnoan mahitungod sa mga hitabo nga anaa sa ilang atubangan dili angay molingkod sa malinawon nga pagpaabut sa umaabot nga bagyo, nga naglipay sa ilang kaugalingon nga ang Ginoo mopanalipod sa Iyang matinumanon sa adlaw sa kagul-anan. Kinahanglan kita mamahimong sama sa mga tawo nga nagpaabut sa ilang Ginoo, dili sa tapulan nga pagpaabut, kondili sa mainiton nga pagbuhat, uban ang dili matarug nga pagtoo. Dili kini ang panahon karon sa

pagtugot nga ang atong mga hunahuna mahilabihang mapuno sa mga butang nga diyutay ug kahinungdanon. Samtang ang mga tawo nangatulog, si Satanas aktibo nga naghan-ay sa mga butang aron ang katawhan sa Ginoo dili makabaton og kalooy o hustisya. Ang kalihokan alang sa Domingo nagapadayon karon sa kangitngit. Gitaguan sa mga pangulo ang tinuod nga isyu, ug daghan sa mga miapil sa maong kalihokan wala usab makakita kon asa padulong ang tago nga sulog. Ang iyang mga pag-angkon malumo ug daw Kristohanon, apan sa dihang mosulti na kini, ipadayag niini ang espiritu sa dragon. Katungdanan nato ang pagbuhat sa tanan nga anaa sa atong gahum aron mapugngan ang hulga nga kapeligrohan. Kinahanglan maningkamot kita sa pagwagtang sa pagpihig pinaagi sa pagbutang sa atong kaugalingon sa husto nga kahayag sa atubangan sa katawhan. Kinahanglan atong ipasundayag sa ilang atubangan ang tinuod nga pangutana nga gilalisan, sa ingon nagbutang sa labing epektibo nga pagsupak batok sa mga lakang sa pagpugong sa kagawasan sa konsensiya. Kinahanglan susihon nato ang mga Kasulatan ug mahimong makahimo sa paghatag sa katarongan sa atong pagtoo. Miingon ang propeta: ‘Ang mga dautan magbuhat sa pagkadautan: ug walay usa sa mga dautan nga makasabut; apan ang mga manggialamon makasabut.’” Testimonies, volume 5, 452.

Lisod ang pag-ila sa kalihokan alang sa lehislasyon sa Domingo, kay kini nagpadayon sa “kangitngit” ug ang pagkapapa “sa tago ug sa walay pagduda” “nagpalig-on sa iyang mga pwersa aron mapauswag ang iyang kaugalingong mga tumong.” Tinuod nga ang buluhaton sa pagpahigayon sa lehislasyon sa Domingo diha sa kangitngit maoy sentrong isyu sa proseso sa pagsulay sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo. “Walay bisan kinsa sa mga daotan ang makasabut” sumala kang Daniel ug kang Sister White. Ang mga “daotan” diha kang Daniel mao ang “mga buang nga ulay” ni Mateo, nga giila ni Sister White nga mga Laodiceanhon. Ang mga manggialamon makasabut sa mga panghitabo nga nagakahitabo karon, bisan pa kon ang kasaysayan nga naglibot kanato daw nagasupak sa pulong sa Dios. Motuo ba kita sa pulong sa Dios o sa mga butang nga nagakahitabo sa atong palibot? Apan gipahimangnoan na kita daan nga ang katapusan mahasama sa mga adlaw ni Noe.

“Ang kalibotan, puno sa kasamok, puno sa walay Dios nga kalipay, natulog, natulog diha sa lawasong kasigurohan. Ang mga tawo nagapahalayo sa pag-anhi sa Ginoo. Gikataw-an nila ang mga pasidaan. Ang mapahitas-ong pagpangandak ginahimo, ‘Ang tanang mga butang nagapadayon sama sa nangagi sukad pa sa sinugdan.’ ‘Ugma mahimong sama niining adlaw, ug labi pang madagayaon.’ 2 Pedro 3:4; Isaias 56:12. Mosulod pa kita sa labi pang paghigugma sa kalipay. Apan si Cristo nagaingon, ‘Ania karon, moanhi Ako ingon sa usa ka kawatan.’ Pinadayag 16:15. Sa mismong panahon nga ang kalibotan nagapangutana uban sa pagbiaybiay, ‘Hain ba ang saad sa Iyang pag-anhi?’ ang mga timaan nagakatuman. Samtang sila nagasinggit, ‘Kalinaw ug kasigurohan,’ moabut ang kalit nga pagkalaglag. Sa dihang ang mayubiton, ang nagsalikway sa kamatuoran, nahimong mapasipalahon; sa dihang ang naandang dagan sa buluhaton sa nagkalainlaing mga larangan sa pagpanginabuhi pinaagi sa salapi ginapadayon nga walay pagtagad sa prinsipyo; sa dihang ang tinun-an madasigon nga nagapangita ug kahibalo sa tanang butang gawas sa iyang Biblia, si Cristo moanhi ingon sa usa ka kawatan.”

“Ang tanang anaa sa kalibotan anaa sa kalisang. Ang mga timailhan sa kapanahonan makalilisang. Ang umaabot nga mga hitabo nagapahimutang na sa ilang mga landong sa dili pa

moabot. Ang Espiritu sa Dios nagabiya gikan sa yuta, ug ang kalamidad nagsunod sa kalamidad sa dagat ug sa yuta. Adunay mga unos, mga linog, mga sunog, mga baha, mga pagpatay sa tanang matang. Kinsa ang makabasa sa umaabot? Hain ang kasigurohan? Walay kasigurohan diha sa bisan unsang tawhanon o kalibotanong butang. Sa madali, ang mga tawo nagapahiluna sa ilang kaugalingon ilalom sa bandila nga ilang gipili. Sa walay paghunong nagahulat ug nagatan-aw sila sa mga lihoc sa ilang mga pangulo. Adunay mga nagahulat ug nagatan-aw ug nagabuhat alang sa pagpakita sa atong Ginoo. Ang laing pundok nagapahimutang sa ilang kaugalingon sa han-ay ilalom sa pagmando sa unang dakong apostata. Diyutay ra ang nagatuo uban sa kasingkasing ug kalag nga aduna kitay impiyerno nga likayan ug langit nga maangkon.”

“Ang krisis nagakawat sa atong ibabaw sa hinay-hinay. Ang adlaw nagasidlak sa mga langit, nagalibot sa iyang naandan nga agianan, ug ang mga langit sa gihapon nagamantala sa himaya sa Dios. Ang mga tawo nagakaon ug nagainom pa sa gihapon, nagatanom ug nagatukod, nagapangasawa ug nagapangasawag babaye. Ang mga magpapatigayon nagapalit ug nagabaligya pa sa gihapon. Ang mga tawo nagadasmagay ang usa batok sa usa, nagalalis alang sa labing hataas nga dapit. Ang mga mahigugmaon sa kalipayan nagapanon pa sa gihapon ngadto sa mga teatro, lumba sa kabayo, ug mga balay sa pasugal. Ang labing kinahitas-ang kahinam nagahari, apan ang takna sa probasyon daling nagakatakop, ug ang matag kahintang hapit na hukman sa walay katapusan. Nakita ni Satanas nga mubo na ang iyang panahon. Iyang gipalihok ang tanan niyang mga galamiton aron ang mga tawo malimbongan, mapahisalaag, mapasibya, ug madani, hangtod nga ang adlaw sa probasyon matapos na, ug ang pultahan sa kalooy pagasirhan sa walay katapusan.

“Sa mapinasidnonomon gayud miabut kanato latas sa mga siglo ang mga pulong sa pasidaan sa atong Ginoo gikan sa Bukid sa mga Olibo: ‘Magmatngon kamo sa inyong kaugalingon, tingali unya ang inyong mga kasingkasing mabug-atan sa pagpatuyang, ug sa pagkahubog, ug sa mga kabalaka niini nga kinabuhi, ug unya kadtong adlaw moabut kaninyo sa kalit nga wala ninyo damha.’ ‘Busa pagtukaw kamo, ug pag-ampo sa tanang panahon, aron maisip kamo nga takus sa pagkalagiw gikan niining tanang mga butanga nga mahitabo, ug sa pagbarug sa atubangan sa Anak sa tawo.’” Desire of Ages, 635, 636.

Sa kapitulo baynte-tres sa Isaias, ang Zidon mao ang Tinipong Bansa sa Amerika ug ang Tiro mao ang papasiya. Ang Tiro ug Zidon maoy karaang magkaabayng mga siyudad sa Fenicia nga nahimutang sa kabaybayonan sa Dagat Mediteraneo. Ilado sila tungod sa ilang patigayon sa kadagatan, bahandi, ug impluwensiya sa karaang kalibotan. Ang Zidon ug ang iyang mga “magpapatigayon” maoy nagpunô pag-usab sa Tarsis diha sa maong pahayag. Ang mga magpapatigayon sa Zidon nanagpatigayon sa “binhi sa Sihor,” nga mao ang “ani sa usa ka suba,” ug mao ang bunga “sa suba,” ug kini mao “ang iyang kita,” kay siya mao ang “baligyaanan sa mga nasod.” Ang tanang mga manalagna nagsulti mahitungod sa katapusan sa kalibotan, busa kinsa man ang baligyaanan sa mga nasod sa katapusan sa kalibotan? Mao kini ang USA.

Ang Sihor mao ang usa ka suba sa Egipto (lagmit ang delta sa Nilo) ug gigamit aron sa pagrepresentar sa bahandi sa kalibutan, kay ang Egipto mao ang kalibutan. Ang “ulayng anak nga babaye” sa Sidon nagarepresentar sa katapusang kaliwatan sa USA, ug siya gidaugdaug pinaagi sa

balaod militar nga nag-uban sa balaod sa Domingo ug sa kalaglagang nasodnon nga dayon nga mosunod. Kadtung mga ulay sa Sidon ginabadlong pinaagi sa pangutana mahitungod sa Tiro nga nagaingon, “mao ba kini ang inyong malipayong siyudad” (gingharian) nga gikalipayan sa USA? “Mao ba kini ang ginghamian “kansang kagikaan gikan pa sa karaang mga adlaw,” sa dihang sumala sa pahayag kini gitukod ni Nimrod, dihadhiha human sa lunop?

Gitino ug gituyo sa Dios alang sa “Tiro, ang lungsod nga nagpurongpurong,” nga silotan siya. Ang silot sa pagkapapa naglakip sa pagkahugno sa pinansyal nga estruktura sa kalibutan, kay “ang Ginoo mihatag” ug “usa ka sugo batok sa” “Sidon” “ang lungsod sa mga magpapatigayon,” (ang Tinipong Bansa sa Amerika.) Ang Iyang sugo “sa paglaglag sa mga saligan nga malig-on,” o sa ekonomiya sa Tinipong Bansa sa Amerika, mao ang sugo sa Adlawng Igpapahulay, kay ang nasudnong apostasya pagasundan sa nasudnong kapildihan.

Ang silot sa papado nagsugod sa pagkahugno sa ekonomiya sa tibuok kalibotan isip tubag sa pagkalaglag sa ekonomiya sa Tinipong Bansa sa Amerika. Ang Zidon adunay usa ka “balay” nga nalangkit sa iyang ekonomiya, busa nagrepresentar kini sa usa ka pinansiyal nga estruktura nga gilaglag, kay dili na kamo makasulod niini. Wala nay mga puhunan ni mga ginansya gikan nianang “balay,” kay kini gilaglag na. Ang pagkalaglag mahitabo sa balaod sa Domingo, bisan pa man nga sa wala pa ang balaod sa Domingo adunay na daan nagkakusog nga mga paghukom. Sa dihang moigo ang pagkahugno, ang papado, ang USA uban sa iyang mga prinsiphe sa mga magpapatigayon ug dungganong mga negosyante, ug ang mga sakayan sa Tarshish, mangiuwang.

Ang nahimutangan sa “Tarshish” diha sa maong pahayag gikig-uban sa kadato sa karaang panahon, ug ang mga sakayan sa Tarshish diha sa Biblia mao ang labing inilang timaan sa kalig-on sa panginabuhian.

Kay ang mga sakayan sa hari miadto sa Tarsis uban sa mga alagad ni Hiram: matag tulo ka tuig makausa moabot ang mga sakayan sa Tarsis nga nagadala ug bulawan, ug salapi, marfil, ug mga unggoy, ug mga pabo real. Ug si Haring Salomon milabaw sa tanang mga hari sa yuta sa kadato ug kaalam. 2 Cronicas 9:21, 22.

Ang mga sakayan nagrepresentar sa kusog sa ekonomiya, ug ang Tarshish mao ang nangulong sakayan sa ekonomiya diha sa panagna sa Biblia. Ang katapusang kaliwatan sa Tarshish, nga girepresentahan sa “anak nga babaye” sa Tarshish, gisugo sa “paglabay sa imong yuta ingon sa usa ka suba,” ug ang iyang makita mao nga ang iyang yuta “wala nay kusog,” ug dili na makapadayon sa “pagmaya” tungod sa ginghamian sa Tiro. Ang kusog nga ilang gipangita mao ang kanhing kusog sa ekonomiya sa Sidon, apan kini nawala na kay ang dagat nakasulti na, “nga nagaingon, Ako wala magbati sa kasakit sa pagpanganak, ni magpanganak og mga anak, ni mag-atiman sa mga batan-ong lalaki, ni magpadako sa mga ulay,” sa ingon nagaila sa katapusang kaliwatan sa dagat, nga mao ang mga katawhan sa kalibotan nga nagminatay tungod sa kalaglagan sa ekonomiya sa kalibotan, ug niadtong taknaa ang mga katawhan sa kalibotan mahigmata ngadto sa kamatuoran nga sila mao ang katapusang kaliwatan sa kasaysayan sa yuta, ug ulahi na kaayo ang pagpangandam alang sa kinabuhing walay katapusan.

“Ang kuwarta sa dili madugay mokunhod pag-ayo ug kalit sa bili sa dihang ang kamatuoran sa walay kataposang mga talan-awon maablihan sa mga pagbati sa tawo.” Evangelism, 62.

Adunay duha ka mga “balita” o mga mensahe nga nagapahinabo ug kasakit sa tanan diha sa maong pahayag. Ang nahaunang “balita” may kalabotan sa Ehipto, ug ang ikaduhang “balita” mao ang Tiro. Ang balita mahitungod sa Ehipto anaa sa nag-agi nang panahon, kay si Isaias nagaingon, “ingon sa balita mahitungod sa Ehipto,” sa ingon nagapakita nga ang Dios may gibuhat na sa Ehipto sa wala pa ang Iyang paglaglag sa Sidon (ang USA.) Ang gibuhat sa Dios sa Ehipto, nga maoy nagrepresentar usab sa “balita” sa Ehipto, mao nga Iyang gilaglag ang Ehipto kalabot sa unang higayon nga ang Dios misulod sa pakigsaad uban sa usa ka pinili nga katawhan. Ang duha ka mga balita mao ang samang “balita.” Ang balita sa Ehipto mao ang sinugdanan, ug ang balita sa Tiro mao ang katapusan. Ang Alpha ug Omega naghulagway sa pakigsaad uban sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo sa kaulahiang mga adlaw pinaagi sa sinugdanang kasaysayan niana nga hilisgutan. Ang “balita” mahitungod sa Ehipto mao ang kaluwasan sa Dagat nga Mapula sa dihang si Paraon ug ang iyang panon gilaglag, nga nagatipo sa katapusang kaluwasan sa katawhan sa Dios sumala sa girepresentahan sa “balita” nga mao ang “palas-anon sa Tiro.”

Ang gahum nga girepresentar sa Biblia nga nagalaglag sa mga sakayan sa Tarshish mao ang Islam. Ang hilisgutan sa Islam pagahisgotan unya sa ulahi, busa atong tagdon ang maong hilisgutan sa mas bug-os nga paagi sa ulahi. Girepresentar kini diha sa pahayag ingon nga “Chittim,” usa ka karaang pulong alang sa Cyprus, ug ang pahayag nagaingon nga ang kalaglagan sa Zidon ug Tiro gipadayag gikan sa “Chittim.” Ang simbolo sa Islam nagalakip sa usa ka piho kaayo nga hulagway sa kalaglagan sa Tinipong Bansa sa Amerika diha sa tagna sa Biblia.

Importante ang pagsubay sa mga adlaw ug mga tuig nga gihisgotan sa basahon ni Isaias, kay kasagaran kini nagtimaan sa propetikong panahon sa mosunod nga teksto. Ang Isaias baynte-tres nagsunod sa “palas-anon” sa walog sa panan-awon diha sa kapitulo baynte-dos, nga giunhan sa kapitulo baynte-uno nga adunay tulo ka “mga palas-anon,” ug kining tanan nagtudlo sa Islam. Sa wala pa kana nga kapitulo, sa bersikulo uno sa kapitulo baynte, makita ang kahimtang sa propetikong kasaysayan diin ang mosunod nga mga tagna sa kalaglagan giila sa mga mosunod nga kapitulo.

Sa tuig nga miadto si Tartan ngadto sa Ashdod (sa dihang gisugo siya ni Sargon, ang hari sa Asiria), ug nakiggubat batok sa Ashdod, ug nailog kini. Isaias 20:1.

Ang pulong nga “Tartan” mahimong usa ka ngalan o lagmit nga usa kini ka titulo sa usa ka pangulong militar. Si Tartan miadto sa Ashdod, usa ka siyudad sa Ehipto, ug giilog kini sa maong yugto sa kasaysayan sa dihang ang mga Asiryano anam-anam nga nagakuha sa pagpugong sa kalibotan. Ang Asirya maoy tipo sa Babilonia. Ang Asirya ug ang Babilonia kapuwa gingharian nga nanggikan sa amihanan, mga gingharian nga giila ingon nga “mga leon” nga “nagpatibulaag” sa mga karnero sa Dios, ug silang duha nakadawat sa mao rang silot. Ang Asirya mao ang nahauna; ang Babilonia mao ang naulahi.

Ang Israel maoy usa ka nagkatag nga karnero; ang mga leon maoy nag-abog kaniya palayo: una, gilamoy siya sa hari sa Asiria; ug sa katapusan, kining si Nabucodonosor nga hari sa

Babilonia maoy mibali sa iyang mga bukog. Busa mao kini ang giingon ni Jehova sa mga panon, ang Dios sa Israel: Ania karon, silotan ko ang hari sa Babilonia ug ang iyang yuta, maingon sa pagsilot ko sa hari sa Asiria. Jeremias 50:17, 18.

Sa paagi sa pagtagna, silang duha mao ang “mapahitas-on nga Asiryano.”

“Sa dihang si Sennacherib, ang mapahitas-ong Asiryano, nagtamay ug nagpasipala sa Dios, ug naghulga sa Israel sa pagkalaglag, ‘nahitabo niadtong gabhiona, nga migula ang manulonda ni Jehova, ug mipatay sa campo sa mga Asiryano ug usa ka gatus ug kawaloan ug lima ka libo.’ Didto ‘naputol ang tanang maisugong mga tawo sa kaisog, ug ang mga pangulo ug mga kapitan,’ gikan sa kasundalohan ni Sennacherib. ‘Busa siya mibalik nga may kaulaw sa nawong ngadto sa iyang kaugalingong yuta.’ [2 Kings 19:35; 2 Chronicles 32:21.]” The Great Controversy, 512.

Ang tuig nga si “Tartan miadto ngadto sa Ashdod” ug “nagkuha niini,” nagrepresentar sa nagapadayon nga pagpanakop sa kalibotan pinaagi sa gahum sa pagkapapa sumala sa gihulagway sa katapusang unom ka mga bersikulo sa Daniel onse. Ang kasaysayan sa krisis sa balaod sa Domingo, nga mao ang “kaulahiang mga adlaw” sa panghukom nga imbestigatibo, ug nga mosangpot dayon ngadto sa ehekutibong paghukom, (ang pito ka ulahing mga hampak) mao ang historikal nga kahimtang nga girepresentahan sa “tuig” nga si Tartan miadto sa Ashdod. Uban sa konteksto niana nga kasaysayan nga natukod na, si Isaias unya naghatag og tulo ka mga tagna sa kalaglagan mahitungod sa Islam, usa mahitungod sa Laodicean nga Adventismo ug dayon ang palas-anon sa Tiro. Ang kapitulo baynte-kuwatro usa sa klasikong mga ehemplo sa pito ka ulahing mga hampak nga gisundan sa kapitulo baynte-singko nga nagrepresentar sa katapusang kaluwasan sa katawhan sa Dios, diin atong makita ang katawhan sa Dios nga nagpahayag sa usa sa labing iladong mga pahayag sa panahon sa dakong kagul-anan.

Ug pagaingonon nianang adlaw, Tan-awa, kini mao ang atong Dios; nagpaabut kita kaniya, ug luwason niya kita: kini mao si Jehova; nagpaabut kita kaniya, magakalipay kita ug managmaya sa iyang kaluwasan. Isaias 25:9.

Ang usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo mao ang mga manggialamon nga ulay nga naghulat sa pag-abot sa ilang Ginoo ngadto sa kasal, bisan pa nga nalangan Siya, subay sa sambingay sa napulo ka mga ulay. Sila dili mga taga-Laodicea, sila mga taga-Filadelfia. Hangtod niining bahina, kining artikulo nagbutang pa lamang sa kahimtang sa konteksto.

Niadtong 1798, gidakop ni Napoleon ang papa, ug sa ingon gipahamtang ang mahimamatay nga samad nga sa katapusan sa kalibotan mamaayo sumala sa Pinadayag trese. Niadtong taknaa, ang Tinipong Bansa mikuha sa iyang dapit ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia sumala sa Daniel dos, siete, otso ug onse ug sa Pinadayag dose, trese, disesais, disisiete ug disiotso. Sukad niadtong panahona, ang Republikano nga sungay sa Tinipong Bansa ug ang Protestante nga sungay (Adventismo) parehong nakalimot kon kinsa ang kapapahan. Ang 1798 mao ang unang tuig nga ang mga nasod sa ubang bahin sa kalibotan miila sa Tinipong Bansa ingon nga usa ka soberanong nasod, ug mao usab kini ang tuig nga ang mensahe sa unang manulonda miabut sa kasaysayan.

Ang “motto” sa usa ka Protestante niadtong panahona mao, “ang Biblia ug ang Biblia lamang.” Ang mga Protestante nag-ila sa ilang kaugalingon ingong mga tigpanalipod sa Biblia lamang, ug sa dihang gidawat sa Adventismo ang ilang tahas sa pag-abot sa ikaduhang manulonda, gidawat nila kana nga “motto,” ug sa ulahi gitawag sila nga “mga tawo sa basahon.” Pinaagi sa ministeryo ni William Miller, gihatagan sila ug usa ka hugpong sa mga lagda nga, kon husto nga gamiton, moabli sa Biblia sa mga hunahuna sa tanang nangandoy nga mamati. Ang mga Lagda ni Miller sa Paghubad sa Tagna mao ang giingon sa inspirasyon nga kinahanglan natong tun-an kon magahatag kita sa mensahe sa ikatulong manulonda.

Miingon si Cristo, “Kon may bisan kinsa nga mosunod kanako, himoon niya ang paglimod sa iyang kaugalingon, ug pas-anon niya ang iyang krus, ug mosunod siya kanako.” Ug usab miingon siya, “Ako mao ang kahayag sa kalibotan; ang mosunod kanako dili magalakaw sa kangitngit.” Ang kahayag sa kamatuoran nagapanggula ingon sa usa ka nagsilaob nga suga, ug ang mga nahigugma sa kahayag dili magalakaw sa kangitngit. Sila magatuon sa Kasulatan, aron sila mahibalo sa hingpit nga kasigurohan nga sila nagapatalinghug sa tingog sa tinuod nga Magbalantay, ug dili sa tingog sa usa ka dumuloong.

“Ang mga nalambigit sa pagmantala sa mensahe sa ikatulong manulonda nagasusi sa mga Kasulatan sumala sa mao gihapong pamaagi nga gisagop ni Amay Miller. Diha sa gamayng basahon nga giulohan og *Views of the Prophecies and Prophetic Chronology*, si Amay Miller naghatag sa mosunod nga yano apan maalamon ug mahinungdanong mga lagda alang sa pagtuon ug paghubad sa Biblia:

“1. Ang matag pulong kinahanglan adunay husto nga kalabutan sa hilisgotan nga gipresentar sa Biblia; 2. Ang tibook nga Kasulatan gikinahanglan, ug masabtan pinaagi sa masinati ug mapinadayong paggamit ug pagtuon; 3. Walay bisan unsa nga gipadayag diha sa Kasulatan nga mahimo o igatago gikan niadtong mangayo diha sa pagtuo, nga dili magduhaduha; 4. Aron masabtan ang doktrina, tiguma ang tanang kasulatan nga may kalabutan sa hilisgotan nga gusto mong mahibaloan, unya tugoti ang matag pulong nga adunay husto niyang impluwensiya; ug kon makahimo ka sa pagporma sa imong teorya nga walay panagsumpaki, dili ka mahimong nasayop; 5. Ang Kasulatan kinahanglan nga mao ang iyang kaugalingong maghuhubad, sanglit kini usa ka lagda alang sa iyang kaugalingon. Kon mosalig ako sa usa ka magtutudlo aron ihubad kini alang kanako, ug siya magtag-an lamang sa kahulogan niini, o tinguhaon nga himoon kini nga ingon niana tungod sa iyang sektaryanong tinoohan, o aron pagahunahunaon nga maalamon, nan ang iyang pagtag-an, tinguha, tinoohan, o kaalam mao ang akong lagda, ug dili ang Biblia.”

“Ang anaa sa ibabaw maoy usa ka bahin niining mga lagda; ug sa atong pagtuon sa Biblia kitang tanan magabuhay ug maayo kon atong paminawon ang mga prinsipyo nga gipahimutang.

“Ang tinuod nga pagtoo natukod ibabaw sa mga Kasulatan; apan si Satanas naggamit ug daghang mga paagi sa pagtuis sa mga Kasulatan ug sa pagpasulod sa kasaypanan, busa gikinahanglan ang dakong pag-amping kon ang usa buot masayod kon unsa gayud ang ilang gitudlo. Usa kini sa dagkong mga limbong niining panahona ang pagpabilin pag-ayo diha sa pagbati, ug ang pag-angkon sa pagkamatitud-anon samtang ginabalewala ang yano nga mga

pamahayag sa pulong sa Dios tungod kay kana nga pulong dili nahiuyon sa pagbati. Daghan ang walay patukoranan sa ilang pagtoo gawas sa emosyon. Ang ilang relihiyon naglangkob sa kahinam; sa dihang kana mawala, ang ilang pagtoo mawala usab. Ang pagbati mahimong ipa, apan ang pulong sa Dios mao ang trigo. Ug ‘unsa man,’ nagaingon ang propeta, ‘ang ipa sa trigo?’”

“Walay pagahukman sa silot tungod sa wala pagpatalinghug sa kahayag ug kahibalo nga wala gayud nila maangkon, ug nga dili usab nila mahimo nga makab-ot. Apan daghan ang nagdumili sa pagtuman sa kamatuoran nga gipresentar kanila pinaagi sa mga embahador ni Cristo, tungod kay buot sila nga mopahiuyon sa sukdanan sa kalibutan; ug ang kamatuoran nga nakaabot sa ilang pagsabot, ang kahayag nga misidlak sulod sa kalag, maoy magahukom kanila sa Hukom. Niining kataposang mga adlaw, ania kanato ang natigom nga kahayag nga nagasidlak sa tanang kapanahonan, ug kita pagapanubagon subay niana. Ang dalan sa pagkabalaan dili patag nga kaangay sa kalibutan; kini maoy usa ka dalan nga gibayaw. Kon kita magalakaw niini nga dalan, kon kita modalagan sa dalan sa mga sugo sa Ginoo, atong mahibaloan nga ang ‘dalan sa matarong maingon sa masidlak nga kahayag, nga nagadan-ag sa labi pang kapawa hangtod sa hingpit nga adlaw.’” Review and Herald, Nobyembre 25, 1884.

Mahimo nimong mabasa sa mas detalyado ang mahitungod sa mga lagda ni William Miller sa Artikulo nga giulohan og William Miller ilalom sa categoryang Prophetic Keys.

Sa “atong pagtuon sa Biblia kita tanan makabuhat ug maayo kon atong pagatagdon ang mga prinsipyo nga gipahimutang” sulod sa mga lagda ni “Amang Miller” alang sa paghubad sa tagna. Ang sungay sa Protestantismo gihatagan sa sagradong kasulatan nga atong gitawag nga Biblia, ug gihatagan usab sa katungdanan sa pagpanalipod ug pagpauswag sa mga prinsipyo nga anaa niana, ug ang sungay sa Protestante gihatagan usab ug usa ka hugpong sa mga lagda aron sa husto nga pagbahinbahin sa kahulogan ug tuyo sa sagradong mga kasulatan.

Ang sungay sa Republikanoismo gihatagan ug sagradong dokumento nga atong gitawag nga Konstitusyon, ug gihatagan usab sa responsabilidad sa pagpanalipod ug pagpauswag sa mga prinsipyo nga nasulod didto. Ang Republikano nga sungay gihatagan usab ug usa ka hugpong sa mga lagda aron sa husto nga pagbahin sa kahulogan ug tuyo sa sagradong mga dokumento. Ang mga lagda nga gihatag aron sa husto nga pagbahin sa Konstitusyon mao ang Bill of Rights, ug kini nagpasidungog sa labing mahinungdanong katuyoan sa Konstitusyon diha sa nahaunang mga lagda sa Bill of Rights. Ang Unang Amendment nga gilista sa Bill of Rights mao ang kagawasan sa relihiyon, pagpahayag, pamulong, ug sa prensa.

“Ang Kongreso dili maghimo ug balaod mahitungod sa pagtukod sa relihiyon, o sa pagdili sa gawasnon nga pagpatuman niini; o sa pagpugong sa kagawasan sa pagsulti, o sa pamamahayag; o sa katungod sa katawhan sa malinawon nga pagkatigom, ug sa paghangyo sa Gobyerno alang sa pagtul-id sa mga pag-antus.” Konstitusyon sa U.S., amend. I

Ang balaod sa Domingo maoy usa ka dayag nga pag-atake batok sa nahaunang isyu sa Konstitusyon, nga nagagarantiya sa kagawasan sa relihiyon, nga wagtangan pinaagi sa balaod sa Domingo, sa ingon nagtimaan sa katapusan sa Konstitusyon, sa katapusan sa Estados Unidos ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, ug sa sinugdanan sa paglutos batok niadtong

nanagmantala na unya sa mensahe sa ikatulong manulonda diha sa makusog nga singgit. Kadtung nanagmantala sa makusog nga singgit sa ikatulong manulonda ug nanaglalis batok sa pagguba sa Unang Amendment ug sa Konstitusyon pagalugupon sa mga tawo nga unta maoy nagapanalipod ug nagapatuman sa balaan nga mga lagda, nga nagapanalipod sa balaan nga dokumento nga ilang gitugyanan sa pagpanalipod. Kini usa ka hulagway sa pagsabot ug pagpadapat sa magkaparehong mga kasaysayan sa duha ka sungay sa yutan-ong mananap nga sama sa nating karnero. Ang mga Founding Fathers sa Konstitusyon magkapareho kang Amahan Miller. Ang pulong nga Amahan nga gigamit alang kang Miller gigamit sa pagtimaan sa usa ka pangulo, dili sa usa ka saserdoteng papista. Ang Biblia nagdili sa pagtawag sa mga tawo nga amahan nga nag-angkon nga espirituwal nga mga giya. Ang mga Millerita ginganlan sumala sa ilang amahan, ingon sa kasagaran nga mahitabo. Ang dili pag-ila niini nga kalainan mao ang dili pag-ila sa pipila sa kahulogan sa mensahe ni Elias, sa dihang ipabalik niini ang mga kasingkasing sa mga amahan ngadto sa mga anak ug vice-versa.

Ang Estados Unidos diha sa Isaias 23 mao ang ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia ug kini nagpabilin nga mao gihapon hangtod nga iyang bungkagon ang iyang Konstitusyon diha sa nagkaduol nga balaod sa Dominggo. Ang ikaunom nga gingharian nagmando sulod sa kapitoan ka mga matagnaong tuig, nga mao ang mga adlaw sa usa ka hari. Ang gingharian (ang usa ka hari usa ka gingharian) nga nagmando sulod sa kapitoan ka tuig mao ang Babilonia. Sulod niadtong kapitoan ka tuig ang sungay sa estado mao ang panggamhanan sa Babilonia ug ang sungay sa iglesia mao ang mga Caldeanhon. Si Daniel, si Shadrach, si Meshack ug si Abednego nagrepresentar sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo. Ang duruha ka mga sungay ug ang katawhan sa Dios girepresentar diha sa pagpamatuod ni Daniel. Ang kapitoan ka tuig nga pagkabinihag sa Babilonia mao ang mga adlaw sa usa ka hari nga gigamit ni Isaias sa pag-ila nga ang matagnaong kasaysayan sa Estados Unidos ug ang kasaysayan sa Adventismo mao ang 1798 hangtod sa balaod sa Dominggo.

Ang pag-ila nga ang linya sa propetikong kasaysayan alang sa duha ka sungay sa Tinipong Bansa sa Amerika nagtugot kanato sa pagtagad sa katapusan ug sa sinugdanan, uban sa duha ka mga saksi nga sungay aron maila ang kinaiya sa laing sungay. Kay sa pagkatinuod, ang tanang mga sungay managsama. Diha sa Daniel may mga sungay, ang pipila nabali, uban sa mga sungay nga miturok gikan sa nabaling sungay. Ang pipila ka mga sungay diha sa Daniel dili managsama ang gidak-on sa usag usa, nga mitungha ulahi kay sa uban. Dili ingon niana sa duha ka mga sungay sa Tinipong Bansa sa Amerika. Kining duha ka mga sungay nagkapis sa usag usa sa tibuok maong kasaysayan ug nagpatungha sa samang mga timaan sa dalan, bisan pa man nga lahi sila sa usag usa sa ilang tuyo. Adunay mga pasubali sulod sa maong kasaysayan nga mahinungdanon usab nga sabton.

Sa sinugdanan sa Adventismo may usa ka kausaban gikan sa mapanagnaong kasaysayan nga girepresentahan sa iglesia sa Philadelphia ngadto sa iglesia sa Laodicea. Busa kinahanglan nga sa katapusan adunay kausaban gikan sa mapanagnaong kasaysayan sa Laodicea. Ang Pinadayag ni Jesu-Cristo nagalakip sa kahayag niini nga pagsabot ug kini kabahin sa ginabukhad niining panahona.

Ug “human sa katapusan sa kapitoan ka tuig” ang papa “moawit” ug ang “nahikalimtan” nga “bigaon” pagahinumdoman. Siya “hinumdoman” sa balaod sa Domingo, diin ang isyu anaa tali sa pagsimba sa adlaw, o sa pagsimba sa adlaw nga gisugo sa balaod sa Dios ang katawhan sa “paghinumdom.”

Niining artikulo ha atong giila nga ang kasaysayan sa kapitoan ka tuig nga pagmando sa Babilonia nagatipo sa kasaysayan sa Tinipong Bansa gikan sa 1798 hangtod sa balaod sa Domingo. Sa usa ka miaging artikulo ug sa makadaghan diha sa mga Talaan ni Habakkuk atong giila nga ang pagkabihag sa Egipto ug ang kaluwasan gikan niini, nagatipo usab sa kasaysayan sa Tinipong Bansa ug sa katawohan sa Dios. Kining upat ka mga kasaysayan sa Babilonia, Egipto, Adventismo, ug sa Tinipong Bansa dili lamang mao ang mga linya nga ikapadapat niining mga linyaha, apan sa diha nga atong ipatuman ang lagda sa unang paghisgot niadtong upat ka mga linya—hingpit gayod nga makapatingala kini. Tapuson ko kining artikulo ha pinaagi sa usa ka yano ug bahinon lamang nga ilustrasyon sa akong gipasabot, ug sa akong tuyo nga ipadayon sa dihang atong dugang pang hisgotan ang kasaysayan sa Isaias 23 sa ulahi nga panahon.

Ang kasaysayan sa Babilonia adunay usa ka hari nga nakabig sa sinugdanan ug usa ka daotang hari sa katapusan. Dili importa kon si Biden ba o si Trump, kay ang basahon ni Daniel nagtudlo nga ang Dios mao ang nagapahimutang sa mga magmamando ug nagapapahawa kanila. Ang masiguro bahin sa usa ka pangulong Demokratiko o Republikano sa panahon sa balaod sa Domingo mao nga siya usa ka daotang pangulo. Si Nabucodonosor mao ang Babilonia; siya mao ang malupigon sa Babilonia, andam nga ilabay ang tulo ka matarong nga mga lalaki ngadto sa kalayo. Apan sa ulahi nakabig siya ngadto sa Dios ni Daniel. Dili ingani ang katapusang pangulo nga si Belsasar. Siya usa ka daotang hari. Ang Estados Unidos sa tagna nagsugod ingon nga usa ka nating karnero, usa ka simbolo ni Cristo ug sa Iyang halad alang sa katawhan. Sa katapusan ang Estados Unidos mosulti ingon nga usa ka dragon. Ang kausaban gikan kang Cristo ngadto kang Satanas niining linya sa kasaysayan girepresentahan sa kalainan nila Nabucodonosor ug Belsasar.

“Si Belshazzar gihatagan ug daghang mga higayon aron mailhan ug buhaton ang kabubut-on sa Dios. Nakita niya ang iyang apohan nga si Nabucodonosor nga gipapahawa gikan sa katilingban sa mga tawo. Nakita niya nga ang salabutan nga gipasigarbo sa mapahitas-ong hari gikuha sa Usa nga maoy naghatag niini. Nakita niya ang hari nga gipapahawa gikan sa iyang gingharian, ug gihimong kauban sa mga mananap sa kapatagan. Apan ang paghigugma ni Belshazzar sa kalingawan ug sa pagpasidungog sa iyang kaugalingon mipapas sa mga pagtulon-an nga dili unta niya malimtan gayod; ug nakahimo siya ug mga sala nga susama niadtong nagdala ug dayag nga mga paghukom ibabaw kang Nabucodonosor. Giusik niya ang mga higayon nga madagayaong gihatag kaniya, nga gipasagdan ang paggamit sa mga kahigayonan nga anaa sa iyang pag-abot aron makaila sa kamatuoran. ‘Unsay akong buhaton aron maluwas?’ maoy usa ka pangutana nga gipasagdan lamang sa daku apan binuang nga hari uban sa walay pagtagad.” Bible Echo, Abril 25, 1898.

Timan-i nga ang daotang si Belshazzar mao ang buang nga hari. Siya nag-antos sa mao rang paghukom nga miabot sa iyang amahan nga si Nabucodonosor, kay ang duha ka paghukom gihulagway ingon nga ang “pito ka panahon” sa Levitico 26. Si Nabucodonosor didto sa kapatagan

nga nagkinabuhi sama sa usa ka mananap sulod sa duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka adlaw, nga mao ang pito ka biblikanhong mga tuig, ug ang paghukom sa iyang anak nga si Belshazzar nga gisulat sa bungbong nagrepresentar usab sa duha ka libo lima ka gatus ug baynte. Ang kalainan mao nga ang paghukom batok kang Nabucodonosor nakabig kaniya ug naghimo kaniya nga usa ka manggialamong hari, samtang ang paghukom ni Belshazzar miabot ibabaw sa buang nga hari.

“Ngadto sa ulahing magmamando sa Babilonia, maingon sa simbolo ngadto sa nahaunang magmamando niini, miabut ang hukom sa langitnong Magbalantay: ‘O hari, ... kanimo kini gisulti; Ang gingharian gikuha na gikan kanimo.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Ang sinulat sa bongbong alang sa katapusang presidente mao ang unang amendment nga nag-ila sa “bongbong” sa pagkabulag sa simbahan ug estado, nga wala masabti sa katapusang buang nga hari. Ang “pito ka panahon” sa Levitico baynte-sais nagrepresentar sa “pagkatibulaag sa katawhan” nga pagatumanon sa hari sa amihanan sa balaod sa Domingo. Kana nga pagkatibulaag mao ang nasodnong pagkalaglag nga mosunod sa balaod sa Domingo. Ang ikaunom nga nasod nakalimot sa mga leksiyon sa ilang mga amahan nga nagtukod, nga misulat sa Konstitusyon aron sa pagpanalipod dili lamang batok sa usa ka dunot nga simbahan, kondili usab batok sa malupigon nga mga hari sa Europa nga gikahigdaan sa dunot nga babaye. Ang nagtukod nga mga amahan nagrepresentar niadtong misalikway sa kapapahan ug sa mga hari sa Europa, kay nasayod sila gikan sa ilang kaugalingong kasinatian human makagawas gikan sa pagkatibulaag sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig sa kangitngit sa kapapahan, nga ang mga panalipod batok nianang matang sa paglupig kinahanglan mao ang sentrong bahin sa ilang bag-ong Konstitusyon. Mga manggialamon nga amahan sila, sama sila sa nating karnero, apan dili ingon niana ang katapusang amahan, kay siya mosulti ingon sa usa ka dragon. Ang mga Amahan migula gikan sa usa ka pagkatibulaag ug ang anak mobalik ngadto sa usa ka pagkatibulaag. Ang malupigon sa duha ka kahintang mao ang unang kapapahan ug ang katapusang kapapahan.

Ang simbolo sa hukom ibabaw kang Nebukadnezar, ang unang hari, ug sa katapusang hari nga si Belsasar mao ang “pito ka mga panahon” nga pagkapatlaag sa Levitico 26. Gipuy-an kini ni Nebukadnezar, ug kang Belsasar kini gisulat ibabaw sa bongbong ingon nga iyang epitafio sa mismong gabii nga siya namatay. Ang simbolo sa Republikano nga sungay sa sinugdan mao ang pag-ikyas niini gikan sa pagkaulipon sa hari sa amihanan, ug ang simbolo sa Republikano nga sungay sa iyang katapusan mao ang pagkabinihag nga gipahinabo sa hari sa amihanan. Ang balaod sa Domingo mao ang “mismong gabii” nga kini mamatay ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia. Sa tanang upat ka mga hulagway, si Belsasar, si Nebukadnezar, ug ang sinugdanan ug katapusan sa Republikano nga sungay, ang baynte singko baynte sa Levitico 26, mao ang simbolo nga girepresentar sa sinugdan ug sa katapusan. Kana nagrepresentar sa pirma ni Alpha ug Omega.

Ang unang “propesiya sa panahon” nga nadiskobrehan ni William Miller mao ang baynte-singko baynte sa Levitico baynte-sais. Kini mao ang unang bato sa patukoranan nga gipahimutang ni Jesus pinaagi sa buluhaton ni Miller. Kini usab mao ang unang sukaranang kamatuoran nga gisalikway sa Adventismo niadtong 1863. Sa dihang ang tanang mga bato sa kamatuoran ni Miller gipahimutang na sa patukoranan, kadtong mga kamatuoran girepresentahan diha sa duha ka lamesa

ni Habacuc, nga mao ang mga tsart sa mga pionero sa 1843 ug 1850. Kining duha ka lamesa nagarepresentar sa relasyong pakigsaad tali sa Dios ug sa Iyang ginhinganlang katawhan, maingon nga ang duha ka lamesa sa Napulo ka Sugo nagrepresentar sa pakigsaad uban sa karaang Israel.

Sa katapusan sa Laodiceanong Adventismo, sa dihang kini isuka gikan sa baba sa Ginoo sa panahon sa balaod sa Domingo, ang sinulat sa bungbong mao kadtong duha ka sagradong tsart sa mga payunir. Mga tsart nga dili nila mabasa, kay midumili sila sa pagdawat sa kaayohan gikan sa mensahe sa pasidaan sa sinugdanan sa ilang kasaysayan....

Ang krisis pinansyal sa 1837 sa Tinipong Bansa usa ka masalimuot nga hitabo nga gipahinabo sa panagsama sa mga hinungdan pang-ekonomiya, mga polisiya, ug mga kalihokan sa espekulasyon.

Ispekulatibong Bula: Sa mga katuigan nga nag-una sa 1837, dihay usa ka pagdagsang sa espekulasyon sa yuta ug mga pamuhunan, nga sa usa ka bahin gipatuyok sa pagpalapad sa nasod paingon sa kasadpan. Ang espekulasyon sa yuta, ilabina sa utlanan sa kasadpang dapit, miresulta sa pagsaka pag-ayo sa presyo sa yuta ug sa sobrang pagpangutang.

Sayon nga Kredito ug Espekulatibong Pagpahulam: Ang mga bangko ug mga institusyong pinansyal nagpagawas ug dagkong kantidad sa kredito ug mga pautang, sa kasagaran walay igo nga kolateral. Kining sayon nga pag-angkon sa kredito nakatampo sa espekulatibong kasibot ug nakadugang sa mga risgo sa kawalay-kalig-on sa panalapi.

Sobra nga Pagpalapad sa mga Bangko: Ang mga bangko paspas nga nagpalapad sa ilang mga operasyon, sa makadaghan nga higayon nagpagula ug mas daghang salaping papel (mga banknote) kay sa ilang aktuwal nga specie (bulawan ug salapi) nga mahimong panalipod niini. Kining pamaagiha, nga nailhan ingong “wildcat banking,” miresulta sa hilabihang kadagaya sa salapi nga wala mapailalom sa hustong regulasyon ug dili kasaligan nga naglibot sa sirkulasyon.

Ang mga Patakaran sa Ekonomiya ni Jackson: Ang mga patakaran ni Presidente Andrew Jackson adunay bahin sa pagpasamot sa krisis. Iyang gipagula ang Specie Circular niadtong 1836, nga nagkinahanglan nga ang mga publikong yuta paliton pinaagi sa lig-ong salapi (bulawan ug plata) imbes nga papel nga salapi. Kini miresulta sa usa ka pagdali sa pag-ilis sa mga banknote ngadto sa specie, nga nakapahinabo og mga kakulian sa panalapi ug kapakyasan sa mga bangko.

Internasyonal nga mga Hinungdan: Ang krisis sa Estados Unidos naimpluwensiyahan usab sa internasyonal nga mga kahimtang sa ekonomiya. Ang pagkunhod sa ekonomiya sa Britanya, nga usa ka pangunang kaabag sa patigayon sa Estados Unidos, miresulta sa pagkunhod sa panginahanglan alang sa mga baligyang Amerikano ug mga eksportasyon. Kini, sa baylo, nakaapekto sa mga negosyo sa Amerika ug nakatampo sa kalisdanan sa ekonomiya.

Kakulba ug Pagdagsa sa mga Depositor sa mga Bangko: Niadtong Mayo 1837, usa ka sunod-sunod nga mga kakurat sa pinansyal, lakip ang pagkapukan sa mga bangko ug paghuot sa kredito, maoy mitultol sa usa ka kakulba taliwala sa mga mamumuhunan ug mga depositor. Kini nga kakulba maoy nagpahinabo sa usa ka balud sa pagdagsa sa mga depositor sa mga bangko ug sa usa ka grabe nga paghuot sa kredito.

Pagkunhod sa Suplay sa Salapi: Samtang nangapakyas ang mga bangko ug nahugot ang kredito, ang kinatibuk-ang suplay sa salapi sa ekonomiya mikunhod pag-ayo. Kining pagkunhod sa salapi mipagrabe sa mga kalisdanan sa ekonomiya ug mipalalom sa resesyon. Ang hiniusang epekto niining mga hinungdan mitultol sa usa ka grabeng pag-us-os sa ekonomiya, nga gihulagway pinaagi sa pagkapakyas sa mga bangko, kawalay trabaho, pagkunhod sa paggasto sa mga konsumidor, ug usa ka kinatibuk-ang depresyon sa ekonomiya.

“Wala kitay bisan unsa nga kahadlokan alang sa umalabot, gawas kon atong hikalimtan ang paagi sa pagpangulo sa Ginoo kanato, ug ang Iyang pagtulon-an sa atong nangaging kasaysayan.” *Life Sketches*, 196.